

سازمان خصوصی سازی

گزارش عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶

در راستای تبصره ماده (۲۳) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

مقدمه:	۱
بخش اول: خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶	۲
۱-۱- آماده سازی و واگذاری بنگاهها به بخش غیردولتی	۲
۱-۲- تکمیل طرح توزیع سهام عدالت در راستای گسترش مالکیت در سطح عموم مردم	۳
۱-۳- افزایش سهم بخش خصوصی واقعی از واگذاری ها	۶
۱-۴- افزایش کارایی بنگاههای واگذارشده	۶
۱-۵- میزان تحقق اهداف درآمدی قانون بودجه سال ۱۳۹۶ از محل واگذاری ها	۷
بخش دوم: عملکرد تفصیلی سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶؛ در راستای واگذاریها	۸
۱-۲- تبیین برنامه واگذاری	۸
۲-۲- آماده سازی و تعیین تکلیف بنگاههای مشمول واگذاری	۹
الف) آماده سازی و قیمت گذاری بنگاه ها	۹
ب) تعیین تکلیف بنگاهها	۹
۳-۲- فروش بنگاه های مشمول واگذاری	۱۲
الف) اطلاع رسانی درخصوص عرضه بنگاهها برای واگذاری	۱۲
ب) فروش بنگاه ها	13
۴-۲- واگذاریهای انجام یافته به تفکیک نوع واگذاری، بازار عرضه، حجم واگذاری و طبقه بندی قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»	۱۴
۲-۴-۱- واگذاری ها بر مبنای نوع واگذاری	۱۴
۲-۴-۲- واگذاریها بر مبنای بازار عرضه	۱۴
۲-۴-۳- واگذاریها به تفکیک حجم واگذاری	۱۵
۲-۴-۴- واگذاریها به تفکیک طبقه بندی قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»	۱۵
بخش سوم : عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶؛ در راستای ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت	۱۷
۱-۳- مشمولین طرح توزیع سهام عدالت	۱۷
۲-۳- تنظیم و ارائه صورتحساب به مشمولین، از طریق سامانه سهام عدالت	۱۸
۳-۳- پرتفوی طرح توزیع سهام عدالت	۲۰
۴-۳- توزیع سود سهام عدالت میان مشمولین	۲۲
۵-۳- آزادسازی سهام عدالت	۲۲

بخش چهارم : سایر اقدامات سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶ ..... ۲۴

۴-۱- انجام وظایف دبیرخانه شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی ۲۴

۴-۲- انجام وظایف دبیرخانه هیأت واگذاری ۲۶

۴-۳- ارزیابی عملکرد بنگاههای واگذار شده ۲۶

۴-۴- نظارت بر عملکرد بنگاههای واگذار شده ۳۱

۴-۴-۱- فرآیند صدور مجوز اخذ تسهیلات و ثبت صورتجلسات و نقل و انتقال اموال و املاک ۳۱

۴-۴-۲- پیگیری وصول اقساط معوق و سررسید شده ۳۱

۴-۴-۳- بازرسی ویژه از شرکتهای واگذار شده ۳۲

۴-۵- پیگیری پرونده های حقوقی مرتبط با خصوصی سازی ۳۳

۴-۶- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاههای واگذار شده ۳۵

۴-۷- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور و تحقق اهداف درآمدی ۳۶

۴-۷-۱- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۳۶

۴-۷-۲- تحقق اهداف درآمدی قانون بودجه سال ۱۳۹۶ ..... ۳۸

۴-۷-۳- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای پروژه های رهپو ۳۹

بخش پنجم : چالشهای مرتبط با خصوصی سازی و راهکارهای پیشنهادی ۴۰

۵-۱- مقاومت دستگاههای اجرایی در برابر خصوصی سازی ۴۰

۵-۲- ساختار نامناسب اغلب شرکتهای باقیمانده دولت برای عرضه و واگذاری ۴۱

۵-۳- چالش های قیمت گذاری سهام ۴۱

۵-۴- خروج شرکتهای از فهرست موارد مشمول واگذاری ۴۲

۵-۵- پیشنهاد خروج برخی از شرکتهای از فهرست موارد مشمول واگذاری ۴۴

۵-۶- پرهیز در استفاده از سایر روشهای واگذاری همچون مذاکره یا واگذاری تعهدی ۴۵

۵-۷- وجود نگاه درآمدی به خصوصی سازی ۴۶

۵-۸- عدم برخورداری بسیاری از اقشار آسیب پذیر از سهام عدالت ۴۶

۵-۹- بلاتکلیفی شرکتهای تعاونی شهرستانی سهام عدالت ۴۷

مقدمه:

سازمان خصوصی سازی به عنوان تنها مجری سیاستهای اقتصادی دولت در زمینه خصوصی سازی موظف است در چارچوب اساسنامه مربوط، نسبت به انجام وظایف مندرج در قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی از جمله: اعمال نمایندگی وزارت امور اقتصادی و دارایی در امر واگذاریها، عرضه هرگونه سهام، سهم الشرکه، حق تقدم ناشی از سهام و حقوق مالکانه متعلق به دولت و شرکتهای دولتی، انجام وظایف دبیرخانه‌ای هیأت واگذاری و انجام سایر وظایف مرتبط در چارچوب برنامه‌های توسعه‌ای کشور، قوانین بودجه سنواتی و سایر قوانین و مقررات مربوط اقدام نماید. از طرفی به استناد تبصره ماده ۲۳ قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف به ارائه گزارش فعالیتهای واگذاری سالانه به مجلس شورای اسلامی می باشد، که در این راستا گزارش اقدامات و فعالیتهای سازمان خصوصی سازی در امر واگذاریها طی سال ۱۳۹۶ تهیه شده است.

از عمده فعالیتهای سازمان خصوصی سازی طی سال ۱۳۹۶ علاوه بر آماده سازی، قیمت گذاری و نهایتاً واگذاری بنگاههای مشمول واگذاری که علی رغم اهتمام و جدیت این سازمان بدلیل برخی چالشها نظیر مقاومت دستگاههای اجرایی در برابر فرآیند خصوصی سازی، ساختار نامناسب اغلب شرکتهای باقیمانده در فهرست مربوط و فراهم نبودن فضای کسب و کار مناسب در کشور، با دشواریهای فراوانی مواجه بوده است، می توان به نظارت بر عملکرد بنگاههای واگذار شده و پیگیری وصول اقساط معوق و سررسید شده این بنگاهها و همچنین ساماندهی و تکمیل طرح «توزیع سهام عدالت» که شامل راه اندازی و رونمایی از سامانه الکترونیکی سهام عدالت و تنظیم و ارائه صورتحساب به مشمولین، توزیع سود سهام عدالت مربوط به عملکرد سال مالی ۱۳۹۵ و پیگیری جهت تشکیل صندوقهای سرمایه گذاری قابل معامله (ETF) جهت آزادسازی سهام یاد شده می باشد، اشاره کرد.

با توجه به مطالب یاد شده گزارش پیش رو شامل پنج بخش می باشد. بخش اول شامل خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶ است. عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای واگذاری بنگاهها و سهام شرکت های دولتی و متعلق به دولت و همچنین در راستای ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت به ترتیب در بخشهای دوم و سوم به تفصیل بیان شده است. در بخش چهارم به تشریح سایر اقدامات سازمان خصوصی سازی نظیر اقدامات سازمان در راستای وظایف دبیرخانه‌های شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) و هیأت واگذاری، ارزیابی عملکرد نظارت بر بنگاههای واگذار شده، پیگیری پرونده های حقوقی و اقدامات سازمان در راستای واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاههای واگذار شده و تحقق اهداف درآمدی طی سال ۱۳۹۶ پرداخته شده است. بخش پنجم که بخش پایانی گزارش می باشد نیز به معرفی چالشهای فراوری خصوصی سازی به همراه راهکارهای پیشنهادی به صورت اجمالی و خلاصه، پرداخته است.

بخش اول: خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶

۱-۱- آمادگی سازی و واگذاری بنگاهها به بخش غیردولتی

از مهمترین اقدامات انجام یافته توسط سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶ و در راستای کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت، آمادگی سازی و قیمت گذاری ۱۳۳ بنگاه با ارزش حدود ۱۸۰ هزار میلیارد ریال جهت عرضه و واگذاری می باشد که از این میزان ۱۱۰ بنگاه با ارزش بیش از ۱۴۷،۱۴۰ میلیارد ریال عرضه شده است. آمادگی سازی و عرضه این تعداد بنگاه در طول یک سال، آن هم با وجود مقاومت های موجود بر سر راه خصوصی سازی نشان دهنده وجود عزمی جدی در دولت جهت دستیابی به اهداف سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی می باشد. ضمن ارائه خلاصه وضعیت قیمت گذاری ها و عرضه های انجام شده به شرح جدول زیر، فهرست تفصیلی بنگاه های قیمت گذاری شده و عرضه شده به شرح جداول شماره (۱) و (۲) پیوست ایفاد می گردد.

جدول شماره (۱): عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶

عنوان	تعداد بنگاه	ارزش (میلیارد ریال)
قیمت گذاری	۱۳۳	۱۷۶،۷۰۰
عرضه	۱۱۰	۱۴۰،۱۴۷
واگذاری (تدریجی، ترجیحی و بلوکی)	۵۵	۱۵،۳۵۸*

*تعداد ۴ شرکت به صورت خرد و ترجیحی واگذار شده اند که از این تعداد، ۳ شرکت خارج از فهرست بنگاه های مشمول واگذاری سال ۱۳۹۶ می باشد.

**علاوه بر مبلغ فوق ارزشی معادل ۸،۵۸۳ میلیارد ریال متشکل از ۲ بنگاه «آلومینیوم ایران» و «ذوب آهن اصفهان» به وکالت از صندوق بازنشستگی فولاد و مبلغ ۶۳۶ میلیارد ریال به وکالت از بدهکاران اقساط معوق (شرکتهای هلدینگ خلیج فارس، آلومتک، حفاری شمال و ...) واگذار شده است. با توجه به این امر، ارزش کل واگذاری ها در سال ۱۳۹۶ به رقم ۲۴،۵۷۷ میلیارد ریال می رسد.

از تعداد ۱۱۰ بنگاه عرضه شده در سال ۱۳۹۶ تعداد ۴ بنگاه در نیمه اول سال و تعداد ۱۰۶ بنگاه در نیمه دوم سال واگذار شد، که در کل از تعداد ۵۱ بنگاه واگذار شده به صورت بلوکی تعداد ۳ بنگاه در نیمه اول سال و ۴۸ بنگاه در نیمه دوم سال به شرح جدول شماره (۲) به فروش رفته است.

جدول شماره (۲): میزان موفقیت عرضه‌های سازمان خصوصی‌سازی طی سال ۱۳۹۶

عنوان	۱۳۹۶		
	نیمه اول سال	نیمه دوم سال	کل
تعداد بنگاه‌های عرضه شده	۴	۱۰۶	۱۱۰
تعداد بنگاه‌های فروش رفته بلوکی	۳	۴۸	۵۱
درصد موفقیت در عرضه‌ها	٪۷۵	٪۴۵	٪۴۶

۱-۲- تکمیل طرح توزیع سهام عدالت در راستای گسترش مالکیت در سطح عموم مردم

با وجود اینکه در ابتدای امر توزیع سهام عدالت، اهداف تعیین و ارکان و تشکیلات اولیه تبیین و ترسیم شده بود، لیکن به دلیل پیچیدگی خاص این طرح بزرگ و ملی، نحوه برخورداری از میوه و ثمره آن برای مخاطبان اصلی و جامعه هدف، یعنی مشمولین طرح، کاملاً مبهم و بلا تکلیف بود. بنابراین با روی کار آمدن دولت یازدهم، چارچوب و نقشه اولیه طرح توزیع سهام عدالت واکاوی شد و کلیه مشکلات، چالش‌ها و آسیب‌های آن یکی پس از دیگری مرتفع گردید، و پس از راه اندازی و رونمایی از سامانه الکترونیکی سهام عدالت به نشانی www.samanese.ir، بستر لازم برای تکمیل طرح فراهم گردید. سامانه ۱۰۰ درصد بومی سهام عدالت، در سال ۱۳۹۶ با ارائه بیش از ۱۴۰ میلیون خدمت الکترونیکی و با پایداری و امنیت در برابر بیش از ۱۰۰ مورد حمله سایبری بزرگ و با ثبت رکورد ۳۲۰ هزار مراجعه در ثانیه بدون اختلال و کندی، یکی از موفق‌ترین و پرافتخارترین سامانه‌های الکترونیکی ملی کشور می‌باشد؛ که صرفاً با تکیه بر توان متخصصین و کارشناسان داخلی، طراحی و راه اندازی گردیده است. بنابراین با تلاش شبانه روزی همکاران سازمان خصوصی سازی و حمایت‌های مسئولین ارشد دولت، این طرح در سال ۱۳۹۶ و با شروع به کار دولت دوازدهم به ثمر نشست و با توزیع سود عملکرد سال مالی ۱۳۹۵ مربوط به

شرکتهای موجود در پرتفوی سهام عدالت میان مشمولین، طعم شیرین سهامداری به بخش اعظمی از اقشار آسیب پذیر جامعه چشانده شد.

براساس مصوبات شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، سازمان خصوصی سازی مکلف گردید تا زمان آزادسازی سهام عدالت نسبت به دریافت سود توزیعی شرکتهای بابت سال مالی ۱۳۹۵ و پس از آن اقدام نموده و با انجام محاسبات دقیق سود سهام هر فرد مشمول را مشخص و نسبت به واریز آن به حساب مشمولین اقدام نماید.

بر این اساس و صرفاً بابت یکسال یعنی سال مالی ۱۳۹۵، حدود ۴،۲۰۰ میلیارد تومان سود به پرتفوی سهام عدالت تعلق گرفته است؛ که به نیابت از مشمولین به عنوان مالکین اصلی سهام، بخشی از این سود بابت افزایش سرمایه در شرکتهای موجود در پرتفوی تخصیص یافت، بنابراین نهایتاً ۳،۸۰۰ میلیارد تومان سود قابل توزیع میان مشمولین شناسایی شد. از این میزان سود تخصیصی، تا پایان سال ۱۳۹۶ حدود ۲،۵۶۰ میلیارد تومان میان مشمولین توزیع شد؛ و با آنان تسویه حساب گردید.^۱

آخرین قدم در جهت ساماندهی و تکمیل طرح توزیع سهام عدالت، انتقال مالکیت این سهام علاوه بر منافع حاصل از آن به مشمولین می باشد که در این راستا نیز دولت محترم لایحه مربوط را با تمرکز بر تشکیل صندوق های سرمایه گذاری قابل معامله یعنی صندوق های ETF در بورس و انتقال سهام از طریق این صندوق ها به مشمولین؛ به عنوان بهترین راهکار ممکن جهت انتقال این مالکیت، تهیه و آن را در تاریخ ۱۳۹۶/۱۰/۱۸ تقدیم مجلس شورای اسلامی نموده است. امید است با تصویب این لایحه، انتقال مالکیت سهام به مشمولین انجام پذیرفته و شاهد افزایش مشارکت عموم مردم در فعالیتهای اقتصادی و نزدیک شدن به عدالت اقتصادی، اجتماعی باشیم.

خلاصه عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت تا تاریخ ۱۳۹۷/۲/۲۶ به شرح جداول (۳)، (۴) و (۵) می باشد.

---

^۱ سود مربوط به یک گروه باقیمانده در ماههای ابتدائی سال ۱۳۹۷ به حساب مشمولین واریز و با آنان تسویه حساب شد. با توجه به این امر، حدود ۳،۰۰۰ میلیارد تومان از سود شرکتهای سرمایه پذیر میان مشمولین توزیع شده است.

جدول شماره (۳): خلاصه اطلاعات مشمولان طرح توزیع سهام عدالت

عنوان	نفر	نسبت به کل
تعداد مشمولان نهایی سهام عدالت	۴۹,۲۲۶,۱۹۳	%۱۰۰
تعداد مشمولان در قید حیات	۴۷,۰۰۰,۵۲۱	%۹۵
تعداد مشمولان متوفی	۲,۲۲۵,۶۷۲	%۵
افراد مراجعه کننده به سامانه	۴۲,۱۵۸,۷۵۶	%۸۶
مشمولان در قید حیات که شبای بانکی خود را ثبت کرده اند	۳۹,۷۵۴,۷۰۲*	%۸۵
مشمولان در قید حیات که شبای بانکی آنان تایید شده است	۳۸,۹۰۶,۸۲۵	%۸۳

* تاکنون حدود ۷,۲۴۵,۶۹۴ نفر از مشمولان در قید حیات برای ثبت شماره شبای خود اقدام نکرده اند.

جدول شماره (۴): گزارش تسویه سود سهام عدالت مشمولین

عنوان	نفر	مبالغ واریزی/در حال واریز به حساب مشمولان (میلیارد ریال)	نسبت به کل
مجموع شبای بانکی تایید شده	۳۸,۶۹۵,۱۱۰	۳۱,۸۳۰	%۱۰۰
مشمولانی که یک دوره کامل سود سهام عدالت با آنان تسویه شده	۳۵,۲۴۸,۳۲۵	۲۹,۰۰۲	%۹۱
مشمولان در دست تسویه	۳,۴۴۶,۷۸۵	۲,۸۲۸	%۹

جدول شماره (۵): وضعیت سود سهام شرکتهای موجود در پرتفوی سهام عدالت مربوط به عملکرد سال مالی ۱۳۹۵

عنوان	ارزش (میلیارد ریال)	نسبت به کل
سود تخصیصی قابل توزیع (پس از کسر مبلغ افزایش سرمایه)	۳۷,۹۰۰	%۱۰۰
سود وصول شده	۲۹,۷۴۴	%۷۹
سود معوق (پایان مهلت هشت ماهه قانونی)	۱,۲۲۳	%۳
سود سر رسید نشده (عدم پایان مهلت هشت ماهه قانونی)	۶,۹۳۳	%۱۸

۱-۳- افزایش سهم بخش خصوصی واقعی از واگذاری ها

از جمله مهم ترین ایرادات وارده بر عملکرد خصوصی سازی در سال های گذشته، نوع ماهیت خریداران و سهم پایین بخش خصوصی واقعی بوده است، به نحوی که سهم بخش خصوصی واقعی از کل واگذاری ها در خوش بینانه ترین حالت طی ۱۲ سال و نیم قبل از استقرار دولت یازدهم به حداکثر ۱۸ درصد می رسیده است. این موضوع در ابتدای استقرار دولت یازدهم در سال ۱۳۹۲ مورد آسیب شناسی جدی قرار گرفت و اقدامات اصلاحی جهت رفع این آسیب، در نیمه دوم سال در چارچوب ارائه مصوبات لازم و متعاقباً اصلاح قانون، صورت پذیرفت. مطابق آمار موجود، از سال ۱۳۹۲ تاکنون سهم بخش خصوصی واقعی در حال افزایش بوده و این سهم به نحو چشمگیری بهبود یافته است. بر این اساس سهم بخش خصوصی واقعی از واگذاریها طی سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۵/۱۲/۲۹، ۶۷ درصد و در سال ۱۳۹۶، ۱۰۰ درصد حجم کل واگذاری ها بوده است که نشانگر دستیابی به هدف کیفی واگذاری ها در دولت های یازدهم و دوازدهم است.

نمودار سهم بخش خصوصی واقعی از واگذاری ها در دولت های مختلف

۱-۴- افزایش کارایی بنگاه های واگذار شده

یکی دیگر از اهداف اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، ارتقای کارایی بنگاه های اقتصادی می- باشد.

بنابراین یکی از اقدامات مهم انجام یافته در سال ۱۳۹۶ توسط سازمان خصوصی سازی برگزاری همایش «ارزیابی عملکرد خصوصی سازی در اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» و تقدیر از خریداران برتر در این همایش می باشد. در همایش یاد شده نتایج حاصل از ارزیابی ۹۲ شرکت که طی سال ۱۳۹۵ و نیمه اول سال ۱۳۹۶ و در قالب مدلی مشتمل بر ۷ معیار (سودآوری، نسبت های بدهی، تسهیلات، سرمایه، بهره وری، اشتغال و توسعه) و

۲۷ شاخص (زیر معیار) انجام شده است، ارائه گردید. بر اساس نتایج حاصل از این ارزیابی در ۷ معیار بررسی شده، ۵۱ درصد از شرکتها رشد عملکرد داشته اند. همچنین نتایج ارزیابی در خصوص امتیاز شاخص های (زیرمعیارهای بهره‌وری نشان می‌دهد:

✓ امتیاز شاخص «بهره‌وری کل» ۶۰ درصد از شرکتهای مورد ارزیابی افزایش داشته است.

✓ ۵۸ درصد از شرکتها امتیاز شاخص «بهره‌وری انرژی» خود را بهبود داده‌اند.

✓ ۵۷ درصد از شرکتها، امتیاز شاخص «بهره‌وری سرمایه» خود را بهبود بخشیده‌اند.

✓ امتیاز شاخص «بهره‌وری نیروی کار» در ۵۴ درصد از شرکتها رشد مثبت داشته است.

۱-۵- میزان تحقق اهداف درآمدی قانون بودجه سال ۱۳۹۶ از محل واگذاری ها

در سال ۱۳۹۶ و با تلاش های صورت گرفته توسط سازمان خصوصی سازی از محل منابع حاصل از واگذاری ها مبلغ ۶۹،۳۱۱ میلیارد ریال از اهداف درآمدی سال ۱۳۹۶ که معادل ۶۶ درصد آن می باشد، به شرح جدول شماره (۶) محقق شده است.

جدول شماره (۶): عملکرد سازمان خصوصی سازی در تحقق اهداف درآمدی حاصل از واگذاری ها در سال ۱۳۹۶ (ارقام به میلیارد ریال)

درصد تحقق	ارزش مبالغ واریز شده به حساب های خزانه به علاوه تهاتر					تکالیف بودجه			
	مجموع	تهاتر	سایر حساب های خاص خزانه	ردیف بودجه ای ۳۱۰۵۰۲	ردیف بودجه ای ۳۱۰۵۰۱	مجموع	سایر حساب های خاص خزانه	ردیف بودجه ای ۳۱۰۵۰۲	ردیف بودجه ای ۳۱۰۵۰۱
۶۶٪	۶۹،۳۱۱	*۲۰،۷۱۱	۷،۲۶۹	۶۰۶	۴۰،۷۲۵	۱۰۵،۰۰۰	۴،۰۰۰	۲۲،۰۰۰	۷۹،۰۰۰

* در صورت عدم تهاتر، این مبلغ می بایست توسط سازمان خصوصی سازی وصول شده و به خزانه واریز می گردید، بنابراین عملکرد فوق جزء عملکرد واریزی به خزانه طی سال ۱۳۹۶ منظور گردیده است.

بخش دوم: عملکرد تفصیلی سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶؛ در راستای واگذاریها

۲-۱- تبیین برنامه واگذاری

با توجه به فرآیند های مترتب بر قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و مقررات مربوط به آن، تبیین برنامه واگذاریها شامل تعیین فهرست بنگاههای مشمول واگذاری و تصویب آن توسط هیأت واگذاری موضوع ماده (۳۹) قانون، اولین گام جهت شروع فرآیند خصوصی سازی می باشد؛ بنابراین همه ساله این فهرست توسط سازمان خصوصی سازی با همکاری دستگاههای ذیربط تهیه و به هیأت واگذاری جهت تصویب پیشنهاد می شود.

با توجه به این امر، فهرست موارد مشمول واگذاری در سال ۱۳۹۶ نیز در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۲ هیأت واگذاری بررسی و به تصویب رسید. بر اساس این مصوبه تعداد ۳۳۷ بنگاه شامل ۱۳۰ شرکت و ۲۰۷ مورد از اموال و دارایی های متعلق به برخی از شرکتها از جمله «پشتیبانی امور دام کشور»، «پالایش و پخش فرآورده های نفتی» و «توسعه و نگهداری اماکن ورزشی»، به عنوان موارد مشمول واگذاری به تصویب رسید. نهایتاً و به دنبال اصلاحات موردی فهرست توسط هیأت واگذاری به دلیل اضافه شدن برخی از بنگاههای جدید شناسایی شده، فهرست موارد مشمول واگذاری به ۴۰۴ بنگاه شامل ۱۴۳ شرکت و ۲۶۱ مورد اموال و دارایی رسید. وضعیت موارد مشمول واگذاری در پایان سال ۱۳۹۶ به شرح جدول شماره (۷) می باشد:

جدول شماره (۷): وضعیت موارد مشمول واگذاری در سال ۱۳۹۶ بر مبنای تعداد بنگاه

کل موارد مشمول واگذاری	واگذار شده	آماده سازی و قیمت گذاری شده	انحلال یافته	خارج شده از فرایند واگذاری	باقیمانده
۴۰۴	۵۲*	۷۷	۷	۲۴	۲۴۴

*علاوه بر این بنگاه ها، سه بنگاه نیز خارج از فهرست بنگاههای مشمول واگذاری سال ۱۳۹۶ به صورت خرد و ترجیحی واگذار شده است.

۲-۲- آمادہ سازی و تعیین تکلیف بنگاههای مشمول واگذاری

الف) آمادہ سازی و قیمت گذاری بنگاه ها

یکی از وظایف اصلی سازمان خصوصی سازی، آمادہ سازی بنگاهها برای واگذاری می باشد. در چارچوب فرآیند آمادہ سازی ضمن شناسایی و رفع چالش‌های مبتلا به بنگاههای موجود در فهرست موارد مشمول واگذاری، اقدامات لازم جهت قیمت گذاری این بنگاهها در چارچوب آیین نامه اجرایی «شیوه های قیمت گذاری بنگاهها و نحوه اعمال شیوه های مذکور در همین چارچوب»، انجام می پذیرد. با عنایت به این امر در سال ۱۳۹۶، ۱۳۳ بنگاه به ارزش ۱۷۶،۷۰۰ میلیارد ریال به شرح جدول شماره (۸) قیمت گذاری شده و مصوبه هیأت واگذاری در این خصوص را دریافت نموده اند. جدول تفصیلی مربوط به بنگاههای قیمت گذاری شده در پیوست شماره (۱) این گزارش نشان داده است.

جدول شماره (۸): تعداد و ارزش بنگاههای دارای مصوبه قیمت از هیأت واگذاری در سال ۱۳۹۶، به تفکیک شیوه قیمت گذاری

شیوه قیمت گذاری تعداد / ارزش	ارزش روز خالص دارایی ها	قیمت تابلوی بورس	ارزش بازدهی	ارزش ویژه دفتری	میانگین روشها	سایر	جمع
تعداد بنگاههای قیمت گذاری شده	۳۳	۵	۳	۱	۳	۱۱۵*	۱۶۰**
ارزش بنگاههای قیمت گذاری شده (میلیارد ریال)	۱۰۵،۷۴۶	4.361	۳،۱۱۹	۰،۵	۲۰،۸۳۰	69.606	۲۰۳،۶۶۲**
نسبت ارزش به کل	52%	۲%	۲%	۰	10%	34%	۱۰۰%

*بخش اعظمی از این تعداد، شامل اموال و داراییهای وابسته به شرکت پشتیبانی امور دام کشور و یا شرکت پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران می باشد که در قالب یک فرمت خاص طراحی شده توسط هیأت واگذاری، قیمت گذاری شده اند.

** در اطلاعات جدول فوق ممکن است یک بنگاه بیش از یک بار و با روشهای مختلف قیمت گذاری شده باشد. با حذف موارد تکراری، تعداد کل بنگاههای قیمت گذاری شده در سال ۱۳۹۶، به ۱۳۳ بنگاه به ارزش ۱۷۶،۷۰۰ میلیارد ریال می رسد.

ب) تعیین تکلیف بنگاهها

- با توجه به اینکه برخی از موارد مشمول واگذاری از شرایط لازم برای فروش و واگذاری برخوردار نمی باشند، از سایر روش های موضوع ماده (۱۹) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، از

جمله انحلال، ادغام و یا تحصیل، جهت تعیین تکلیف آنها استفاده می‌شود. در این راستا در سال ۱۳۹۶، با پیشنهاد دستگاه تخصصی ذیربط و موافقت سازمان خصوصی سازی، مصوبه انحلال مربوط به (۷) شرکت توسط هیأت واگذاری صادر شده و عملاً این شرکت ها از فرآیند واگذاری کنار گذاشته شده اند. (جدول شماره ۹)

جدول شماره (۹): شرکتهای منحل شده به موجب مصوبه هیأت واگذاری در سال ۱۳۹۶

ردیف	نام شرکت	نام مادر تخصصی
۱	پیمانکاری عمومی گسترش انرژی نوین (جنکو)	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
۲	توربین‌های بادی گسترش آترین	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
۳	دریا دانش فناوری پارس	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
۴	جداگر لرزه ای مپنا	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
۵	احداث صنعت	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران
۶	ذخیره سازی گاز طبیعی	ملی گاز ایران
۷	ملی صادرات گاز ایران	ملی نفت ایران

- بررسی امکان خروج موقت و یا دائمی بنگاه ها از فهرست موارد مشمول واگذاری به موجب فرمان رهبر معظم انقلاب، قانون، مصوبات هیأت وزیران و هیأت واگذاری یکی دیگر از اقدامات انجام یافته در راستای تعیین تکلیف موارد شناسایی شده جهت واگذاری می باشد. با توجه به این امر در سال ۱۳۹۶، ۲۰ بنگاه به شرح جدول شماره (۱۰) از فهرست بنگاههای مشمول واگذاری خارج شده اند. علاوه بر اینها، ۴ بنگاه شامل «ملک متعلق به شرکت سنگ آهن شرق ایران»، «ساختمان متعلق به شرکت ساختمان و خدمات نوساز واقع در بلوار آفریقایی تهران»، «ساختمان متعلق به شرکت ساختمان و خدمات نوساز واقع در خیابان فرمانیه تهران» و «شرکت سهامی فرآوری اهواز» نیز به دلیل واگذاری در سالهای گذشته و یا تعیین تکلیف در چارچوب سایر مصوبات دولت، از فهرست موارد مشمول واگذاری خارج گردیده اند.

جدول شماره (۱۰): شرکتهای خارج شده از فرآیند واگذاری در سال ۱۳۹۶

ردیف	نام بنگاه	نام مادر تخصصی	دلیل خروج از فهرست
۱	سوارکاری گنبد و مجموعه سوارکاری گنبد- روبروی روستای حاجی آباد	توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور	خروج از لیست به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۰۹/۱۸ هیأت واگذاری و به دلایلی نظیر: • نوع فعالیت بنگاهها به عنوان بازوی اجرایی و مهندسی وزارت مذکور • ارائه خدمات رایگان به مردم • استفاده فدراسیونهای ورزشی متولی ورزش قهرمانی کشور از مجموعه های یاد شده • عدم توجیه اقتصادی
۲	سوارکاری نوروزآباد- تهران بزرگراه فتح		
۳	مجمع تفریحی- اقامتی امام رضا (ع) رامسر		
۴	مجموعه ورزشی آزادی تهران- اتوبان تهران کرج		
۵	مجموعه ورزشی کشوری تهران- میدان مادر		
۶	مجموعه ورزشی انقلاب تهران- ابتدای اتوبان نیایش		
۷	مجموعه ورزشی شیروندی تهران- پایین تر از میدان هفت تیر		
۸	مجموعه ورزشی کبکانیان تهران- پایین تر از میدان هفت تیر		
۹	توربین توان گستر ایرانیان	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	خروج از لیست به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۳۰ هیأت واگذاری بنا به درخواست دستگاه تخصصی ذیربط مبنی بر استفاده از مجوز موضوع تبصره (۳) بند «الف» ماده (۳) قانون، در خصوص امکان واگذاری شرکتهای ایجاد شده در راستای این بند، سه سال پس از بهره برداری
۱۰	دانش بافت البرز		خروج از لیست به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۲۹ هیأت واگذاری بنا به درخواست دستگاه تخصصی ذیربط مبنی بر استفاده از مجوز موضوع تبصره (۳) بند «الف» ماده (۳) قانون، در خصوص امکان واگذاری شرکتهای ایجاد شده در راستای این بند، سه سال پس از بهره برداری
۱۱	جایگاه سوخت لاوان - استان هرمزگان	ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران	خروج از لیست به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۰۵ هیأت واگذاری به علت قرار گرفتن در منطقه نظامی و عدم امکان دسترسی عموم به بنگاه مذکور
۱۲	هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران	وزارت راه و شهرسازی	خروج موقت به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۰۷ هیأت واگذاری تا پایان سال ۱۳۹۶ به منظور تکمیل اصلاح ساختار

ردیف	نام بنگاه	نام مادر تخصصی	دلیل خروج از فهرست
۱۳	آلومینای ایران (آلومینای جاجرم)	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران	خروج از لیست به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۳۰ هیأت واگذاری به علت دارا بودن طرح توسعه ای و تصمیم به حفظ آن بابت ۲۰ درصد سهم دولت
۱۴	توسعه منابع آب و نیروی ایران	مدیریت منابع آب ایران	خروج از لیست به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۲۹ هیأت واگذاری به دلایلی نظیر: • نقش کلیدی شرکتها در توسعه نیروگاههای برق آبی، سازه ها و تأسیسات آب کشور • تهیه و اجرای طرح ها و پروژه های ملی، سدها، سازه ها، تأسیسات تأمین سدها • مدیریت بخش اعظمی از سدهای بزرگ کشور
۱۵	تولید مواد اولیه و سوخت هسته ای ایران	سازمان انرژی اتمی ایران	خروج از لیست به موجب دستور رهبری و مصوبه مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۰۳ هیأت واگذاری به علت حاکمیتی بودن فعالیتها و انتقال به گروه (۳) فعالیتهای اقتصادی
۱۶	شرکت اکتشاف و تأمین مواد اولیه صنعت هسته ای ایران		
۱۷	شرکت بهره برداری نیروگاه اتمی بوشهر		
۱۸	شرکت غنی سازی اورانیوم ایران		
۱۹	شرکت فراوری اورانیوم سوخت هسته ای		
۲۰	شرکت نیروگاههای اتمی		

۲-۳- فروش بنگاه های مشمول واگذاری

الف) اطلاع رسانی درخصوص عرضه بنگاهها برای واگذاری

در راستای مقررات مرتبط با واگذاری، سازمان خصوصی سازی موظف است قبل از انجام واگذاری از طریق بورس یا خارج از بورس و مزایده، زمان عرضه، اسم و سایر مشخصات مربوط به بنگاه را حداقل دو بار و در دو روزنامه کثیرالانتشار آگهی نماید. بنابراین سازمان خصوصی سازی علاوه بر انجام تکلیف مذکور، کلیه مشخصات بنگاههای آگهی شده به همراه شرایط و مقررات عرضه و سایر اطلاعات مورد نیاز متقاضی بالقوه را از طریق سایت خود به آدرس www.ipo.ir اطلاع رسانی عمومی می نماید. ضمناً اطلاعات عرضه برای متقاضیان بالقوه ای که قبلاً شناسایی شده و مشخصات آنها وارد بانک اطلاعاتی سازمان خصوصی سازی گردیده است، نیز ارسال می شود.

همچنین اطلاعات مذکور از طریق اتاق بازرگانی، اتاق تعاون، اتاق اصناف، نمایندگان مجلس، استانداری ها، وزارت امور خارجه، سازمان سرمایه گذاری خارجی، متقاضیان بالقوه، سازمانهای اموراتصادی و دارائی استانها و شرکت مادر تخصصی ذیربط نیز منتشر می گردد.

با توجه به موارد مذکور در سال ۱۳۹۶، ۱۱۰ بنگاه به ارزش ۱۴۰،۱۴۷ میلیارد ریال جهت واگذاری آگهی و عرضه شده است. جدول تفصیلی عرضه های سازمان خصوصی سازی به شرح پیوست شماره (۲) این گزارش می باشد.

(ب) فروش بنگاه ها

در سال ۱۳۹۶، از ۱۱۰ بنگاه عرضه شده به ارزش ۱۴۰،۱۴۷ میلیارد ریال، ۵۱ بنگاه به ارزش ۱۵،۲۲۳ میلیارد ریال به صورت بلوکی به شرح جدول شماره (۱۱) به فروش رسیده است. با توجه به این امر، درصد موفقیت در عرضه های سازمان خصوصی سازی ۴۶ درصد می باشد.

جدول شماره (۱۱): میزان موفقیت در عرضه ها در سال ۱۳۹۶

عرضه ها		فروش رفته های بلوکی		میزان موفقیت	
تعداد بنگاه	ارزش (میلیارد ریال)	تعداد بنگاه	ارزش (میلیارد ریال)	تعداد (درصد)	ارزش (درصد)
۱۱۰	۱۴۰،۱۴۷	۵۱	*۱۵،۲۲۳	۴۶	۱۰

* لازم به ذکر است مبلغی معادل ۸،۵۸۳ میلیارد ریال متشکل از دو بنگاه «آلومینیوم ایران» و «ذوب آهن اصفهان» به وکالت از صندوق بازنشستگی فولاد و مبلغ ۶۳۶ میلیارد ریال به وکالت از بدهکاران اقساط معوق (شرکتهای هلدینگ خلیج فارس، آلومتک، حفاری شمال و ...) واگذار شده است. با توجه به این امر، ارزش کل واگذاری ها در سال ۱۳۹۶ به رقم ۲۴،۵۷۷ میلیارد ریال می رسد.

علاوه بر بنگاههای فروش رفته به صورت بلوکی (نیازمند آگهی)، بنگاه های دیگری به صورت تدریجی و یا ترجیحی نیز به فروش رسیده است. با توجه به این امر ارزش کل واگذاری های انجام یافته طی سال ۱۳۹۶، ۱۵،۳۵۸ میلیارد ریال و مربوط به ۵۵ بنگاه می باشد، که با اضافه نمودن رقم واگذاری های انجام یافته به وکالت از طلبکاران یا بدهکاران، این رقم به ۲۴،۵۷۷ میلیارد ریال افزایش می یابد.

۲-۴- واگذاریهای انجام یافته به تفکیک نوع واگذاری، بازار عرضه، حجم واگذاری و طبقه‌بندی قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»

۲-۴-۱- واگذاری ها بر مبنای نوع واگذاری

در سال ۱۳۹۶ بنگاههایی به ارزش ۱۵،۳۵۸ میلیارد ریال به صورت رقابتی به عموم متقاضیان عرضه و منابع حاصل از آن به حساب درآمد عمومی کشور واریز شده است. (جدول شماره ۱۲)

جدول شماره (۱۲): عملکرد واگذاری ها در سال ۱۳۹۶ به تفکیک نوع واگذاری

نوع واگذاری	ارزش (میلیارد ریال)	نسبت به کل
عرضه و فروش سهام یا دارایی به عموم متقاضیان	۱۵،۳۵۸	۱۰۰٪
واگذاری سهام یا دارایی به شیوه انتقال مستقیم به اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت	۰	۰٪
انتقال مستقیم سهام یا دارایی بابت سهام عدالت	۰	۰٪
جمع کل	۱۵،۳۵۸	۱۰۰٪

۲-۴-۲- واگذاری ها بر مبنای بازار عرضه

در سال ۱۳۹۶، تعداد ۴ بنگاه از طریق بورس به ارزش ۹۳۸ میلیارد ریال و تعداد ۵۱ بنگاه به ارزش ۱۴،۴۲۰ میلیارد ریال به روش برگزاری مزایده‌های غیربورسی واگذار شده است. (جدول شماره ۱۳).

جدول شماره (۱۳): عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در واگذاری سهام و دارایی‌های واگذار شده یا تخصیص یافته
متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی بر اساس بازار عرضه در سال ۱۳۹۶ (ارزش به میلیارد ریال)

بازار عرضه	ارزش (میلیارد ریال)		تعداد بنگاه	
	مبلغ	نسبت به کل	تعداد	نسبت به کل
بورس	۹۳۸	۶٪	۴	۸٪
فرا بورس	۰	۰	۰	۰
مذاکره	۰	۰	۰	۰
مزایده	۱۴،۴۲۰	۹۴٪	۵۱	۹۲٪
جمع	۱۵،۳۵۸	۱۰۰٪	۵۵	۱۰۰٪

۲-۴-۳- واگذاریها به تفکیک حجم واگذاری

در سال ۱۳۹۶، تعداد ۵۱ بنگاه به ارزش ۱۵،۲۲۳ میلیارد ریال به صورت بلوکی و تعداد ۲ بنگاه به ارزش ۳ میلیارد ریال به روش تدریجی و تعداد ۴ بنگاه به ارزش ۱۳۲ میلیارد ریال به صورت سهام ترجیحی واگذار شده است. جدول شماره (۱۴)

منظور از واگذاریهای بلوکی واگذاری هایی است که در آن بخشی از سهام یا دارایی بنگاه قابل واگذاری به صورت بلوک یکجا عرضه و به فروش می رسد. واگذاریهای تدریجی به صورت خرد و روزانه در بازار سرمایه عرضه و به فروش می رسد و واگذاریهای ترجیحی بخشی از سهام یا دارایی بنگاه می باشد که به کارکنان و مدیران شرکت واگذار شده تعلق می گیرد.

جدول شماره (۱۴) : عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی بر اساس حجم واگذاری در سال ۱۳۹۶ (ارزش به میلیارد ریال)

حجم واگذاری	ارزش به میلیارد ریال		تعداد بنگاه	
	مبلغ	نسبت به کل	تعداد	نسبت به کل
بلوکی	۱۵،۲۲۳	۹۹٪	۵۱	۹۰٪
تدریجی	۳	۰.۲٪	۲	۳٪
ترجیحی	۱۳۲	۰.۸٪	۴	۷٪
جمع	۱۵،۳۵۸	۱۰۰٪	۵۵*	۱۰۰٪

* در اطلاعات جدول فوق ممکن است یک بنگاه بیش از یکبار و با روشهای مختلف به فروش رسیده باشد. بنابر این با حذف بنگاههای تکراری، در مجموع ۵۵ بنگاه به فروش رسیده است.

۲-۴-۴- واگذاریها به تفکیک طبقه بندی قانون «اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی»

ابلاغ بند (ج) سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در نیمه نخست سال ۱۳۸۵، نقطه عطفی در فرآیند خصوصی سازی می باشد. بر اساس این ابلاغیه، ۸۰ درصد از ارزش مجموع سهام بنگاههای دولتی از هر فعالیت مشمول مفاد صدر اصل (۴۴) قانون اساسی که تا آن تاریخ صددرصد دولتی بوده و قابلیت واگذاری نداشته اند (با رعایت برخی از استثناءها)، به عنوان گروه (۲) فعالیتهای اقتصادی، قابلیت واگذاری یافتند؛ شرکتهای بزرگی از جمله: صنایع پالایش و پخش، مخابرات، هلدینگ خلیج فارس، معادن و صنایع مادر. شایان ذکر است قبل از

ابلاغ بند (ج) سیاستهای مذکور، صرفاً فعالیتهای خارج از صدر اصل (۴۴) قانون اساسی یعنی فعالیت های گروه (۱) قابلیت واگذاری داشتند.

براساس این تفکیک، در سال ۱۳۹۶، تعداد ۴۸ بنگاه به ارزش ۴,۵۵۰ میلیارد ریال مربوط به واگذاری شرکتها و بنگاههای متعلق به گروه (۱) ماده (۲) قانون و ۷ بنگاه به ارزش ۱۰,۸۰۹ میلیارد ریال مربوط به واگذاری شرکتها و بنگاههای متعلق به گروه (۲) ماده (۲) قانون بوده است. (جدول شماره ۱۵)

جدول شماره (۱۵): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام و دارایی های واگذار شده یا تخصیص یافته متعلق به دولت و شرکت های دولتی بر اساس شمول اصل (۴۴) قانون اساسی در سال ۱۳۹۶

شمول اصل ۴۴	ارزش به میلیارد ریال		تعداد بنگاه	
	مبلغ	نسبت به کل	تعداد	نسبت به کل
گروه (۱) ماده (۲) قانون اساسی	۴,۵۵۰	٪۷۰	۴۸	٪۸۷
گروه (۲) ماده (۲) قانون اساسی	۱۰,۸۰۹	٪۳۰	۷	٪۱۳
جمع	۱۵,۳۵۸	٪۱۰۰	۵۵	٪۱۰۰

بخش سوم : عملکرد سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶؛ در راستای ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت

۳-۱- مشمولین طرح توزیع سهام عدالت

باتوجه به مصوبات ستاد مرکزی سهام عدالت و هیأت وزیران، ۴۹،۲۲۶،۱۹۳ نفر به عنوان مشمولین نهایی طرح با تفکیک مراحل مختلف به شرح جدول شماره (۱۶) شناسایی شدند. همچنین خلاصه اطلاعات وضعیت مشمولین طرح توزیع سهام عدالت به شرح جدول شماره (۱۷) می باشد:

جدول شماره (۱۶): شناسائی مشمولین طرح توزیع سهام عدالت، به تفکیک مراحل مختلف طرح

ردیف	گروههای مورد شناسایی	تعداد مشمولان نهایی
۱	مددجویان نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی(ره) و سازمان بهزیستی) - دارای تخفیف	۵,۹۶۹,۰۳۲
۲	مددجویان تغییر وضعیت یافته - بدون تخفیف	۴,۲۱۱,۵۹۴
۳	روستاییان و عشایر	۱۵,۱۶۵,۷۵۵
۴	کارکنان شاغل در دستگاه های اجرایی، بازنشستگان کشوری و لشکری و تأمین اجتماعی	۱۳,۴۱۲,۳۳۵
۵	ایثارگران(والدین، همسر و فرزندان شهید و افراد تحت تکفل آنها، جانبازان ، آزادگان و افراد تحت تکفل آنها)	۱,۲۱۶,۸۶۱
۶	دختران کارگر مجرد و زنان کارگر سرپرست خانوار (مشمول قانون کار)	۶,۳۰۴
۷	خدام مساجد ، حسینیه ها و امام زاده ها و اماکن زیارتی متبرکه	۲۹,۸۶۸
۸	طلاب حوزه های علمیه سراسر کشور	۱۶۴,۴۰۹
۹	بیماران خاص	۹,۸۲۱
۱۰	کارکنان ستاد های نماز جمعه	۶,۴۸۳
۱۱	کارکنان هیأت های تحریریه رسانه ها (خبرنگاران)	۸,۴۸۶
۱۲	دست اندر کاران امرشناسایی و واگذاری سهام عدالت	۲,۹۱۴,۸۹۹
۱۳	مددجویان و کارکنان موسسات خیریه	
۱۴	فعالان قرآنی	
۱۵	قالیافان	

ردیف	گروههای مورد شناسایی	تعداد مشمولان نهایی
۱۶	زندانیان آزاد شده (مددجویان تحت پوشش مراکز مراقبت از زندانیان آزاد شده)	
۱۷	تاکسیرانان	
۱۸	درخواست کنندگان مردمی	
۱۹	کارگران فصلی و ساختمانی	۶,۱۱۰,۳۴۶
مجموع		۴۹,۲۲۶,۱۹۳

جدول شماره (۱۷): خلاصه اطلاعات مشمولان طرح توزیع سهام عدالت

عنوان	نفر	نسبت به کل
تعداد مشمولان نهایی سهام عدالت	۴۹,۲۲۶,۱۹۳	۱۰۰٪
تعداد مشمولان متوفی*	۲,۲۲۵,۶۷۲	۵٪
تعداد مشمولین تخفیف دار	۵,۹۶۹,۰۳۲	۱۲٪
سایر	۴۱,۰۳۱,۴۸۹	۸۳٪

* تعداد مشمولین در قید حیات ۴۷,۰۰۰,۵۲۱ نفر می باشد.

۲-۳- تنظیم و ارائه صورتحساب به مشمولین، از طریق سامانه سهام عدالت

تنظیم و ارائه صورتحساب به مشمولین به صورت online، یکی از اقدامات سازمان خصوصی سازی در راستای ساماندهی طرح توزیع سهام عدالت می باشد. در این راستا سامانه ای 100 درصد بومی با آدرس www.samanese.ir توسط همکاران سازمان خصوصی سازی طراحی گردید. در این سامانه خدمات ذیل ارائه می گردد:

- اعلام مشمول بودن یا نبودن هر فرد در طرح سهام عدالت
- اعلام وضعیت متوفی بودن مشمول
- ارائه صورت حساب تسویه اقساط مشمول و امکان چاپ آن
- اخذ، بررسی و تائید شماره شبای بانکی از مشمولین جهت واریز سود به حساب آنان

- وضعیت میزان سود تفصیلی و سود پرداخت شده به حساب مشمول

خلاصه وضعیت مراجعه به سامانه تا تاریخ تهیه گزارش (۱۳۹۷/۲/۲۶)، به شرح جدول شماره (۱۸) می باشد.

جدول شماره (۱۸): خلاصه وضعیت مراجعه به سامانه تا تاریخ تهیه گزارش (۱۳۹۷/۲/۲۶)

عنوان	نفر	نسبت به کل
تعداد مشمولان نهایی سهام عدالت	۴۹,۲۲۶,۱۹۳	٪۱۰۰
افراد مراجعه کننده به سامانه	۴۲,۱۵۸,۷۵۶	٪۸۶
مشمولان در قید حیات که شبای بانکی خود را ثبت کرده اند	۳۹,۷۵۴,۷۰۲*	٪۸۵
مشمولان در قید حیات که شبای بانکی آنان تایید شده است	۳۸,۹۰۶,۸۲۵	٪۸۳

* تاکنون حدود ۷,۲۴۵,۶۹۴ نفر از مشمولان در قید حیات برای ثبت شماره شبای خود اقدام نکرده اند.

نمونه ای از صورتحساب ارائه شده به مشمولین در جدول شماره (۱۹) نشان داده شده است.

جدول شماره (۱۹): طراحی سامانه و ارائه صورتحساب به مشمولین (نمونه مشمول عادی)

مبالغ به ریال		
شماره ملی	ارزش سهام تخصیصی با توجه به بعد خانوار	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
نام خانوادگی	مبلغ دریافت شده توسط دولت از محل سود سهام	۵,۳۲۰,۰۰۰
نام پدر	کسر می شود سود نقدی پرداخت شده	—
	ارزش اقساط تسویه شده	۵,۳۲۰,۰۰۰
	تخفیف دو دهک اول	—
	باقیمانده ارزش سهام تخصیصی	۴,۶۸۰,۰۰۰
	جمع ارزش سهام (دارایی) متعلق به مشمول	۵,۳۲۰,۰۰۰

۳-۳- پرتفوی طرح توزیع سهام عدالت

به موجب مصوبه شماره ۱۸۸۷۱۰ مورخ ۱۳۹۶/۹/۱ شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی سهام قطعی تخصیص یافته به طرح توزیع سهام عدالت در ۴۹ شرکت سرمایه پذیر به ارزش ۲۶۶,۳۶۳ میلیارد ریال، به شرح جدول شماره (۲۰) به مشمولین طرح تعلق گرفت.

جدول شماره (۲۰) - فهرست شرکتهای سرمایه پذیر قطعی واگذار شده به طرح توزیع سهام عدالت به همراه درصد و ارزش واگذاری

ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته	ارزش قطعی سهام (ریال)
۱	صنایع پتروشیمی خلیج فارس (هلدینگ)	۴۰٪	۹۸,۰۲۴,۰۹۴,۹۶۴,۳۳۶
۲	پالایش نفت تهران	۷۰٪	۲۹,۱۵۴,۰۰۴,۷۴۰,۰۰۰
۳	پتروشیمی بندر امام	۳۰٪	۱۷,۸۷۷,۷۳۳,۲۰۰,۰۰۰
۴	مخابرات ایران	۲۰٪	۱۴,۸۳۵,۵۴۰,۲۳۷,۲۱۰
۵	ملی صنایع مس ایران	۳۷٪	۱۲,۳۱۷,۲۴۹,۹۷۱,۷۱۷
۶	فولاد مبارکه اصفهان	۳۰٪	۹,۰۶۳,۵۱۸,۸۲۷,۳۰۰
۷	پالایش نفت لاوان	۲۰٪	۷,۶۳۳,۴۸۲,۶۰۱,۶۰۰
۸	پتروشیمی مارون	۳۰٪	۷,۲۵۰,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۹	بانک صادرات ایران	۴۰٪	۶,۸۸۲,۵۰۸,۸۰۰,۰۰۰
۱۰	پالایش نفت بندر عباس	۲۰٪	۶,۰۱۶,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۱	بانک تجارت	۴۰٪	۵,۵۳۱,۸۱۳,۵۲۰,۰۰۰
۱۲	پالایش نفت اصفهان	۲۰٪	۴,۷۶۲,۰۳۹,۴۹۲,۲۱۰
۱۳	بانک ملت	۳۰٪	۴,۴۵۶,۲۲۷,۰۰۰,۰۰۰
۱۴	پتروشیمی جم	۱۵٪	۳,۶۸۷,۸۴۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۵	کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران	۲۴٪	۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۶	مدیریت پروژه های نیروگاهی ایران- مپنا	۲۶٪	۲,۶۷۴,۱۷۳,۹۱۴,۳۳۶
۱۷	پتروشیمی شهید تند گویان	۱۰٪	۲,۵۷۳,۰۵۳,۳۲۸,۴۰۰
۱۸	چادرملو	۲۱٪	۲,۵۳۱,۵۰۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۹	فولاد خوزستان	۳۰٪	۲,۲۰۲,۹۶۰,۰۰۰,۰۰۰

ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته	ارزش قطعی سهام (ریال)
۲۰	پتروشیمی تبریز	۱۰٪	۱,۷۳۲,۷۳۹,۶۰۰,۰۰۰
۲۱	پتروشیمی فجر	۳۰٪	۱,۶۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۲	پتروشیمی بوعلی سینا	۳۰٪	۱,۲۵۸,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۲۳	گل گهر	۱۱٪	۱,۰۷۶,۴۶۲,۲۰۰,۰۰۰
۲۴	پالایش نفت شیراز	۲۰٪	۸۸۳,۸۹۷,۳۰۵,۷۲۰
۲۵	بیمه دانا	۵۵٪	۸۲۲,۳۹۱,۱۶۴,۴۶۰
۲۶	مگا موتور	۷٪	۷۱۹,۲۸۵,۷۳۷,۰۰۰
۲۷	آلومینیوم ایران - ایرالکو	۳۰٪	۵۴۴,۸۴۶,۵۰۰,۰۰۰
۲۸	پالایش نفت تبریز	۲۰٪	۵۴۴,۵۶۶,۳۸۲,۲۰۰
۲۹	سیمان داراب	۵۰٪	۴۴۶,۷۹۴,۷۴۰,۰۰۰
۳۰	سیمان دشتستان	۳۴٪	۳۳۲,۰۰۹,۹۳۴,۹۰۰
۳۱	پست بانک	۲۵٪	۳۲۲,۷۹۷,۵۱۰,۷۵۰
۳۲	فولاد آلیاژی ایران	۳۹٪	۲۹۹,۸۶۶,۴۰۵,۰۰۰
۳۳	پتروشیمی بیستون	۳۰٪	۱۸۶,۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۳۴	کارخانجات مخابراتی ایران	۳۵٪	۱۸۵,۹۹۵,۹۵۰,۰۰۰
۳۵	سایپا	۱٪	۱۴۳,۴۵۸,۴۴۰,۰۰۰
۳۶	مشانیر	۴۲٪	۱۲۲,۳۵۶,۰۸۰,۰۰۰
۳۷	ساختمان سد و تأسیسات آبیاری سایر	۴۹٪	۱۲۰,۱۰۷,۲۴۸,۷۷۰
۳۸	پارس سویچ	۴۶٪	۱۱۶,۵۷۲,۵۸۴,۳۷۹
۳۹	ایران خودرو	۱٪	۱۰۷,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۴۰	سرمایه گذاری رنا	۵٪	۱۰۱,۸۰۸,۰۰۰,۰۰۰
۴۱	سرمایه گذاری توسعه صنعتی ایران	۲۳٪	۸۷,۸۲۷,۴۷۱,۷۳۰
۴۲	نیرو ترانس	۳۱٪	۸۱,۷۷۰,۹۸۵,۰۰۰
۴۳	پتروشیمی ارومیه	۳۰٪	۵۹,۸۰۲,۶۰۰,۰۰۰
۴۴	حمل و نقل پتروشیمی	۲۹٪	۵۲,۹۷۴,۸۸۰,۰۰۰
۴۵	شهر صنعتی کاوه	۲۱٪	۲۹,۷۲۰,۶۵۵,۰۰۰
۴۶	شهر صنعتی البرز	۲۳٪	۲۶,۵۷۵,۳۴۶,۲۶۱
۴۷	پتروشیمی خوزستان	۳۰٪	۱۸,۰۳۶,۰۰۰,۰۰۰

ردیف	نام شرکت	درصد سهام تخصیص یافته	ارزش قطعی سهام (ریال)
۴۸	شهر صنعتی رشت	۲۹٪	۱۷,۲۵۱,۲۲۱,۰۰۰
۴۹	دخانیات ایران	۲۷.۵۹٪	۱۳,۷۹۶,۰۳۹,۳۴۰,۳۳۱
	مجموع	-	۲۶۶,۳۶۲,۹۴۸,۸۷۹,۶۱۰

۳-۴- توزیع سود سهام عدالت میان مشمولین

با پایان دوره ۱۰ ساله اجرای طرح و به موجب مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۲ شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، سود توزیعی توسط شرکتها برای سال مالی ۱۳۹۵ و پس از آن به مشمولین تعلق دارد. به موجب همین مصوبه سازمان خصوصی سازی مکلف گردید تا زمان آزادسازی سهام عدالت نسبت به وصول سود شرکتها و توزیع آن میان مشمولین اقدام نماید. بر این اساس و صرفاً بابت یکسال یعنی سال مالی ۱۳۹۵، حدود ۴۲,۰۰۰ میلیارد ریال سود به پرتفوی سهام عدالت تعلق گرفته است؛ که به نیابت از مشمولین به عنوان مالکین اصلی سهام، بخشی از این سود بابت افزایش سرمایه در شرکتهای موجود در پرتفوی تخصیص یافت، بنابراین نهایتاً ۳۸,۰۰۰ میلیارد ریال سود قابل توزیع میان مشمولین شناسایی شد. از این میزان سود تخصیصی، تا پایان سال ۱۳۹۶ حدود ۲۵,۶۰۰ میلیارد ریال میان مشمولین توزیع شده؛ و با آنان تسویه حساب گردید^۱.

جدول شماره (۲۱) وضعیت سود سهام شرکتهای موجود در پرتفوی سهام عدالت مربوط به عملکرد سال مالی ۱۳۹۵ را نشان می دهد و در ادامه گزارش تسویه سود سهام عدالت مشمولین به شرح جدول شماره (۲۲) می باشد.

جدول شماره (۲۱): وضعیت سود سهام شرکتهای موجود در پرتفوی سهام عدالت مربوط به عملکرد سال مالی ۱۳۹۵^۲

عنوان	ارزش (میلیارد ریال)	نسبت به کل
سود تخصیصی قابل توزیع (پس از کسر مبلغ افزایش سرمایه)	۳۷,۹۰۰	۱۰۰٪
سود وصول شده	۲۹,۷۴۴	۷۹٪
سود معوق (پایان مهلت هشت ماهه قانونی)	۱,۲۲۳	۳٪

۱- سود مربوط به یک گروه باقیمانده در ماههای ابتدائی سال ۱۳۹۷ به حساب مشمولین واریز و با آنان تسویه حساب شد. با توجه به این امر، حدود ۲۹,۰۰۰ میلیارد ریال از سود شرکتهای سرمایه پذیر میان مشمولین توزیع شده است.

۲- اطلاعات این دو جدول تا تاریخ ۱۳۹۷/۲/۲۶ بروزرسانی شده است.

سود سر رسید نشده(عدم پایان مهلت هشت ماهه قانونی)	۶,۹۳۳	۱۸٪

جدول شماره (۲۲): گزارش تسویه سود سهام عدالت مشمولین^۲

عنوان	نفر	مبالغ واریزی/در حال واریز به حساب مشمولان (میلیارد ریال)	نسبت به کل
مجموع شبا بانکی تایید شده	۳۸,۶۹۵,۱۱۰	۳۱,۸۳۰	۱۰۰٪
مشمولانی که یک دوره کامل سود سهام عدالت با آنان تسویه شده	۳۵,۲۴۸,۳۲۵	۲۹,۰۰۲	۹۱٪
مشمولان در دست تسویه	۳,۴۴۶,۷۸۵	۲,۸۲۸	۹٪

۳-۵- آزادسازی سهام عدالت

برای رسیدن به نتیجه نهائی اجرای طرح توزیع سهام عدالت و چشاندن طعم شیرین سهامداری به بخش بزرگی از مردم شریف ایران و آزادسازی این سهام، لایحه اصلاح احکام مربوط به سهام عدالت در قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و فراهم کردن بستر آزادسازی سهام عدالت از طریق ایجاد صندوقهای ETF (صندوق های سرمایه گذاری قابل معامله) و انتقال سهام شرکتهای سرمایه پذیر به این صندوق ها و سپس واگذاری سهام صندوق ها به مردم، براساس پیشنهاد سازمان خصوصی سازی و به موجب نامه شماره ۵۱۱۰۰/۱۳۰۶۶۷ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۱۸ رئیس محترم جمهور در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است. در واقع، آزادسازی این سهام بر اساس مقررات موجود و از طریق شرکت های سرمایه گذاری استانی سهام عدالت، ریسک مربوط به بهره برداری سودجویان و خروج سهام و منافع ناشی از آن از دست مشمولین را به شدت افزایش خواهد داد. امید است با تبدیل این لایحه به قانون، بستر لازم جهت انجام اقدامات مقتضی توسط دولت دوازدهم به منظور تکمیل نهایی طرح توزیع سهام عدالت و انتقال قطعی سهام به نام مشمولین از طریق تشکیل صندوقهای یاد شده به عمل آید و شاهد افزایش مشارکت عموم مردم در فعالیتهای اقتصادی و نزدیک شدن به عدالت اقتصادی، اجتماعی باشیم.

بخش چهارم : سایر اقدامات سازمان خصوصی سازی در سال ۱۳۹۶

۴-۱- انجام وظایف دبیرخانه شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی

وظایف و مسئولیتهای مربوط به دبیرخانه شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در آبان ماه سال ۱۳۹۶ و طی ابلاغیه وزیر محترم امور اقتصادی و دارائی، مستند به ماده (۲۶) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، به سازمان خصوصی‌سازی محول گردید. با توجه به این امر سازمان خصوصی‌سازی اقدامات متعدد و گسترده ای را در این راستا انجام داده است؛ اهم این اقدامات شامل موارد زیر است:

۱- برگزاری جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۸/۱۶ شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی؛ در این جلسه گزارش نتایج حاصل از ارزیابی عملکرد شرکتهای واگذارشده کتتری و رقابتی توسط سازمان خصوصی‌سازی برای اعضاء شورا ارائه شد و همچنین سهام قطعی تخصیص یافته در ۴۹ شرکت دارای قیمت قطعی واگذاری، به مشمولین طرح توزیع سهام عدالت مشخص شد؛ بعلاوه در این جلسه به منظور تداوم اعمال نظارت بر شرکتهای سرمایه پذیر سهام عدالت، به اجرای حکم بند «ب» ماده (۲۵) قانون برنامه ششم توسعه توسط سازمان خصوصی‌سازی تا زمان آزادسازی کامل سهام این شرکتهای، تأکید گردید.

۲- برگزاری جلسه مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۱۰ کمیسیون تخصصی شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی به منظور تبیین چارچوب ارزیابی عملکرد شرکتهای واگذار شده بر مبنای رهنمودهای جلسه مورخ

۱۳۹۶/۰۸/۱۶ شورای عالی، اصلاح دستورالعمل "نحوه برگزاری جلسات کمیسیون تخصصی شورای مذکور" موضوع مصوبه شماره ۶۳/۲/۱۵۴۹۵۸ مورخ ۱۳۸۷/۰۹/۲۶؛ و همچنین اصلاح ماده (۸) آیین نامه اجرایی "نحوه اداره و اخذ تصمیمات شورای یاد شده" موضوع مصوبه شماره ۶۳/۲/۱۸۸۹۸۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۲۳ شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی .

۳- تکمیل و بروزرسانی دومین گزارش نظارت بر حسن اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، از لحاظ عملکرد دولت در راستای سیاستهای مذکور و ارائه آن به کمیسیون نظارت دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام جهت تقدیم به مقام معظم رهبری؛ و همچنین شرکت در جلسات مربوط در مقام دفاع از عملکرد دولت.

۴- تهیه بانک اطلاعاتی از نمایندگان اعضاء حقوقی شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، به منظور شرکت در جلسات کمیسیون تخصصی شورای مذکور، موضوع ماده (۱) دستورالعمل شماره ۶۳/۲/۱۵۴۹۵۸ مورخ ۱۳۸۷/۰۹/۲۶ کمیسیون تخصصی شورای یاد شده.

۵- جمع آوری اطلاعات از دستگاهها و تدوین گزارش شش ماهه عملکرد قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی به منظور ارائه به مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس شورای اسلامی و همچنین انتشار برای اطلاع عموم، در اجرای ماده (۸۸) قانون مذکور. گزارش مربوطه در دو بخش "گزارش اجرای مواد و تبصره ها" و "گزارش تفصیلی اجرای مواد و تبصره ها" تنظیم و آماده ارائه به مراجع ذی ربط است.

۶- برگزاری جلسه با نمایندگان دستگاههای متولی شاخصهای اجرایی موضوع بند (۵) ماده (۴۲) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، موضوع ابلاغیه شماره ۶۳/۱/۱۱۰۹۰۸ مورخ ۱۳۸۹/۵/۱۶ شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی؛ جهت اصلاح و بازنگری شاخصهای مذکور. شاخصهای یاد شده در مرحله نهایی شدن می باشد و متعاقباً جهت تصویب نهایی در دستور کار شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی قرار خواهند گرفت.

۷- راه اندازی سامانه اینترنتی دبیرخانه یاد شده جهت تسریع و بهینه نمودن فرآیند گزارش گیری از دستگاههای ذی ربط؛ سامانه یاد شده مشتمل بر چهار بخش اصلی "گزارش عملکرد دستگاهها در راستای ماده ۸۵ قانون مذکور"، "گزارش عملکرد سازمانهای توسعه ای در راستای تبصره های (۳) و (۷) بند (الف) ماده (۳) قانون یاد شده"، "گزارش عملکرد مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی در راستای بند (۳) ماده (۶) قانون مزبور" و "گزارش عملکرد برخی از دستگاهها پیرامون شاخصهای اجرایی موضوع بند (۵) ماده (۴۲) قانون مذکور" می باشد. مقرر

است دستگاهها گزارشات آتی عملکرد خود را پیرامون تکالیف و مقررات مربوطه در بازه های زمانی مقرر در این سامانه بارگذاری نمایند.

۴-۲- انجام وظایف دبیرخانه هیأت واگذاری

در سال ۱۳۹۶، تعداد (۱۲) جلسه هیأت واگذاری در محل وزارت امور اقتصادی و دارایی به ریاست وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی و با حضور اعضاء و نمایندگان دستگاههای ذیربط تشکیل گردید، که درخصوص ۲۵۱ مورد پیرامون موضوعات مختلف اتخاذ تصمیم شد. از این میان تعداد ۱۵۳ مورد مربوط به تعیین قیمت پایه و شرایط واگذاری بنگاهها، ۷ مورد انحلال، ۹ مورد اصلاح اساسنامه، ۱۵ مورد تصویب و اصلاح برنامه واگذاری، ۵ مورد تصویب یا اصلاح آیین نامه و دستورالعمل، ۱۷ مورد اعطاء تخفیف به خریداران، ۱۰ مورد ارائه گزارشات، ۹ مورد موضوعات حقوقی و ۲۶ مورد مربوط به سایر موارد، مورد تصویب قرار گرفت.

۴-۳- ارزیابی عملکرد بنگاههای واگذار شده

سازمان خصوصی سازی از سال ۱۳۸۷ تاکنون هر ساله با استفاده از مدل های متعارف علمی اقدام به ارزیابی عملکرد شرکت های واگذار شده به بخش های غیردولتی نموده است. در سال ۱۳۹۶ نیز این سازمان از طریق برون سپاری و ارجاع کار به دو نهاد پژوهشی و کاملاً مستقل از ساختار دولت، اقدام به ارزیابی عملکرد بیش از ۹۰ شرکت واگذار شده کرده است. شرکت های ارزیابی شده عملاً شرکت هایی هستند که تمام یا بخشی از سهام آنها واگذار شده و به واسطه این واگذاری کنترل این شرکت ها به بخش غیردولتی منتقل گردیده است؛ ضمناً در این ارزیابی شرکتهایی انتخاب شده اند که حداقل ۳ دوره مالی از واگذاری آنها گذشته است. متعاقب ارزیابی انجام شده، سازمان خصوصی سازی در مردادماه سال ۱۳۹۶ با برگزاری یک همایش ملی با عنوان «ارزیابی عملکرد خصوصی سازی در اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی» با حضور مخاطبینی شامل نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، مجمع تشخیص مصلحت نظام، دستگاه های تخصصی و اجرایی ذیربط، شرکتهای واگذار شده، خریداران و ... از شرکت های برتر و خریداران موفق مطابق نتایج حاصل از این ارزیابی تقدیر به عمل آورد و پیامدهای مثبت حاصل از خصوصی سازی را به اطلاع افکار عمومی رساند.

در ادامه، بصورت مختصر مدل ارزیابی مورد استفاده در سال ۱۳۹۶ و نتایج حاصل از ارزیابی مذکور، به همراه اسامی شرکتهایی که از نظر شاخصهای عملکردی مدل مذکور به عنوان شرکت برتر انتخاب شده اند، ارائه می شود.

جدول شماره (۲۳): معیار، شاخص و نحوه ارزیابی شرکت‌های واگذار شده

ردیف	معیار	شاخص	نحوه محاسبه
۱	سودآوری	میزان سود (زیان) سالانه	سود (زیان) خالص
		بازده دارایی‌ها	سود خالص نسبت به مجموع دارایی‌ها
		بازده حقوق صاحبان سهام	سود خالص نسبت به حقوق صاحبان سهام
		بازده فروش	سود خالص نسبت به فروش
		حاشیه سود عملیاتی	سود عملیاتی نسبت به فروش
		کارایی سود خالص	سود خالص نسبت به تعداد کارکنان
۲	نسبت‌های بدهی	بدهی به دارایی	نسبت بدهی به دارایی
		بدهی بلندمدت به حقوق صاحبان سهام	بدهی بلندمدت به حقوق صاحبان سهام
۳	تسهیلات	میزان جذب تسهیلات جدید	-
		سهام تسهیلات از بدهی	مانده تسهیلات نسبت به کل بدهی
		سهام هزینه مالی از بدهی	هزینه مالی نسبت به کل بدهی
۴	بهره‌وری	بهره‌وری کل	نسبت ارزش افزوده به کل داده با کسر مصارف واسطه
		بهره‌وری هزینه نیروی کار	نسبت ارزش افزوده به هزینه کل نیروی کار
		بهره‌وری هزینه سرمایه	نسبت ارزش افزوده به هزینه استفاده از سرمایه
		بهره‌وری انرژی	نسبت ارزش افزوده به هزینه انرژی مصرف شده
		بهره‌وری مواد اولیه	نسبت ارزش افزوده به هزینه مواد اولیه
۵	اشتغال	حفظ سطح اشتغال	حفظ تعداد کل کارکنان بیمه‌پرداز نسبت به زمان واگذاری
		افزایش اشتغال	افزایش تعداد کل کارکنان
۶	سرمایه	افزایش سرمایه از محل آورده نقدی	-
		کل سرمایه	-
۷	توسعه	ثبت برند	-
		هزینه تحقیق و توسعه	-
		ارزش صادرات	-
		مالیات پرداختی	-
		ارزش کل دارایی‌ها	-
		فروش کل	-

ردیف	معیار	شاخص	نحوه محاسبه
		هزینه بازاریابی و تبلیغات	-

نتایج کلی ارزیابی عملکرد شرکتهای واگذار شده:

نتایج کلی حاصل از اجرای مدل ارزیابی عملکرد برای ۹۲ شرکت مورد بررسی، برای دوره سه سال قبل از واگذاری و همه سالهای پس از واگذاری از نظر امتیازات کسب شده برای معیارهای مدل، به شرح زیر می باشد.

✓ ۵۵ درصد شرکتهای مورد بررسی رشد امتیاز معیار «سودآوری» را تجربه نموده و امتیاز کل شرکتهای در این معیار بعد از واگذاری ۱۲ درصد افزایش داشته است.

✓ ۵۰ درصد شرکتهای از نظر امتیاز معیار «تسهیلات» رشد داشته اند.

✓ ۵۵ درصد شرکتهای در سالهای بعد از واگذاری در امتیاز معیار «بهره‌وری» رشد مثبت داشته اند و امتیاز تمامی شرکتهای مورد بررسی در این معیار ۸ درصد رشد داشته است.

✓ امتیاز معیار «سرمایه» ۵۲ درصد شرکتهای افزایش یافته است.

✓ ۵۳ درصد شرکتهای مورد بررسی در امتیاز معیار «توسعه فعالیت» ارتقاء وضعیت داشته اند و امتیاز این معیار برای همه شرکتهای مورد بررسی ۴ درصد رشد کرده است.

همچنین در مورد شاخص های (زیرمعیارهای) مدل مورد نظر نیز تغییر امتیازات زیر برای شرکتهای مورد ارزیابی قابل توجه است:

✓ امتیاز شاخص «بهره‌وری کل» ۶۰ درصد از شرکتهای مورد ارزیابی افزایش داشته است. همچنین در مجموع امتیازات این شاخص برای شرکتهای ۱۵ درصد افزایش مشاهده می شود.

✓ ۶۴ درصد شرکتهای توانسته اند شاخص «فروش کل» خود را افزایش دهند و در ۴ درصد از شرکتهای کاهش در این شاخص ملاحظه نمی شود. مجموع امتیاز این شاخص پس از واگذاری برای شرکتهای، شاهد رشد ۲۶ درصدی بوده است.

✓ امتیاز شاخص «سهم هزینه مالی» از بدهی در ۵۷ درصد شرکتهای افزایش داشته و یا کاهش نیافته است.

✓ ۶۱ درصد از شرکتهای از لحاظ امتیاز شاخص «سهم تسهیلات از بدهی» رشد داشته و یا تغییری از این لحاظ نسبت به قبل از واگذاری نداشته اند.

✓ امتیاز شاخص «جذب تسهیلات جدید» در ۶۴ درصد از شرکتهای بهبود یافته و یا کاهش نداشته است.

✓ امتیاز شاخص «سرمایه» ۸۶ درصد از شرکتهای بعد از واگذاری افزایش یافته و یا کاهش نیافته است. همچنین مجموع امتیاز این شاخص برای شرکتهای مورد بررسی ۳۷ درصد رشد را نشان می دهد.

- ✓ ۵۳ درصد از شرکتها از لحاظ شاخص «بدهی بلندمدت به حقوق صاحبان سهام» رشد امتیاز داشته‌اند.
- ✓ ۵۸ درصد از شرکتها امتیاز شاخص «بهره‌وری انرژی» خود را بهبود داده و ۵ درصد تغییری در این شاخص نداشته‌اند.
- ✓ امتیاز شاخص «ارزش صادرات» در ۹۱ درصد از شرکتها افزایش یافته و یا حداقل کاهش نداشته است. همچنین مجموع امتیاز این شاخص در شرکت‌های مورد بررسی ۷۹ درصد افزایش داشته است.
- ✓ ۵۷ درصد از شرکتها، امتیاز شاخص «بهره‌وری سرمایه» خود را بهبود داده‌اند و مجموع امتیاز شرکتها در این شاخص، پس از واگذاری، ۱۷ درصد رشد داشته است.
- ✓ امتیاز شاخص «هزینه بازاریابی و تبلیغات» در ۷۵ درصد از شرکتها بعد از واگذاری افزایش یافته و یا کاهش نیافته است.
- ✓ امتیاز شاخص «بهره‌وری نیروی کار» در ۵۴ درصد از شرکتها رشد مثبت داشته است. همچنین مجموع امتیاز این شاخص برای کل شرکتها پس از واگذاری شاهد رشد ۶ درصدی بوده است.
- ✓ ۵۹ درصد از شرکتها بعد از واگذاری امتیاز «کارایی سود» خود را افزایش داده‌اند و مجموع امتیاز این شرکتها در شاخص مذکور، ۱۵ درصد رشد داشته است.
- ✓ امتیاز شاخص «افزایش سرمایه از محل آورده نقدی» در ۵۳ درصد از شرکتها افزایش داشته و یا کاهش نداشته است.
- ✓ امتیاز شاخص «سود خالص» ۵۸ درصد شرکتها پس از خصوصی‌سازی رشد داشته است و رشد ۲۲ درصدی در امتیازات این شاخص برای کلیه شرکت‌های مورد ارزیابی قابل مشاهده است.
- ✓ امتیاز شاخص «بازده دارایی‌های» ۵۴ درصد شرکتها رشد یافته است. رشد بازده دارایی‌ها ناشی از فروش دارایی غیر مولد و استفاده بهینه از داراییهای موجود شرکتها بوده است که منجر به افزایش ۱۰ درصدی در مجموع امتیازات این شاخص شده است.
- ✓ ۵۹ درصد از شرکتها با اعمال سیاست‌های مدیریتی امتیاز شاخص «بازده حقوق صاحبان سهام» خود را افزایش داده‌اند. در ۲ درصد از شرکتها این بازده نسبت به قبل از واگذاری کاهش نداشته است. همچنین مجموع امتیازات این شاخص برای کل شرکتها پس از واگذاری ۱۲ درصد رشد داشته است.
- ✓ امتیاز شاخص «حاشیه سود خالص» در ۵۱ درصد شرکتها افزایش داشته و ۱ درصد از شرکتها تغییری از این لحاظ نداشته‌اند. همچنین رشد ۴ درصدی امتیاز این شاخص برای شرکت‌های مورد بررسی قابل مشاهده است.
- ✓ امتیاز شاخص «ارزش کل دارایی‌ها» در ۶۶ درصد شرکتها افزایش و در ۲ درصد شرکتها تغییر نداشته است. ۵۱ درصد افزایش در امتیاز ارزش کل دارایی‌ها برای شرکت‌های مورد بررسی قابل تأمل است.

- ✓ امتیاز شاخص «مالیات پرداختی» در ۶۱ درصد از شرکتها افزایش داشته و یا کاهش نیافته است.
- ✓ ۸۷ درصد از شرکتها امتیاز شاخص «هزینه تحقیق و توسعه» خود را افزایش داده‌اند و یا حداقل کاهشی در این هزینه نداده‌اند.
- علاوه بر موارد فوق، نتایج حاصله نشان دهنده بهبود بسیاری از شاخص‌های عملکردی برای مجموع شرکت‌های مورد بررسی، از جمله میزان فروش، سود، مالیات پرداختی و ... می‌باشد؛ که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌گردد.
- ✓ میانگین سالانه متغیر "سود عملیاتی" مجموع شرکت‌های مورد ارزیابی، از ۳۵،۱۹۳ میلیارد ریال در سالهای قبل از واگذاری به ۶۷،۶۵۰ میلیارد ریال در سالهای بعد از واگذاری افزایش یافته است. بدین ترتیب این متغیر به میزان ۹۲/۲۳ درصد برای مجموع شرکت‌های مورد بررسی رشد داشته است.
- ✓ میانگین سالانه متغیر "سود خالص" مجموع شرکت‌های ارزیابی شده، از ۱۸،۰۶۴ میلیارد ریال برای سالهای قبل از واگذاری با بیش از ۷۲ درصد رشد به ۳۱،۱۵۶ میلیارد ریال برای سالهای پس از واگذاری افزایش یافته است.
- ✓ مجموع شرکت‌های ارزیابی شده در سالهای قبل از واگذاری به طور میانگین ۱۸۶،۳۶۲ میلیارد ریال فروش داشته‌اند که این رقم با بیش از ۱۰۹ درصد رشد در سالهای بعد از واگذاری به ۳۸۹،۷۵۸ میلیارد ریال رسیده است.
- ✓ میانگین سالانه متغیر "مجموع دارایی‌ها" برای کلیه شرکت‌های مورد ارزیابی از ۳۵۶،۱۶۴ میلیارد ریال در دوره قبل از واگذاری به ۶۷۹،۸۰۵ میلیارد ریال در دوره بعد از واگذاری افزایش یافته است که نشان دهنده رشد بیش از ۹۰ درصدی می‌باشد.
- ✓ میانگین سالانه متغیر "حقوق صاحبان سهام" کلیه شرکت‌های ارزیابی شده در دوره قبل از واگذاری، ۱۷۰،۰۹۳ میلیارد ریال بوده که این میزان برای سالهای پس از واگذاری با بیش از ۵۸ درصد رشد به ۲۷۰،۰۵۸ میلیارد ریال افزایش یافته است.
- ✓ میانگین سالانه متغیر "افزایش سرمایه از محل آورده نقدی" مجموع شرکتها از ۵۸۰ میلیارد ریال در سالهای قبل از واگذاری به ۱،۰۶۲ میلیارد ریال در سالهای بعد از واگذاری افزایش داشته است؛ که نشان دهنده رشد ۸۳ درصدی می‌باشد.
- ✓ میانگین سالانه متغیر "مالیات پرداختی" مجموع شرکت‌های مورد ارزیابی در سالهای قبل از واگذاری ۶،۵۶۹ میلیارد ریال بوده است که با افزایش ۴۰ درصدی در سالهای بعد از واگذاری به ۹،۳۳۴ میلیارد ریال ارتقاء یافته است.

۴-۴- نظارت بر عملکرد بنگاههای واگذار شده

۴-۴-۱- فرآیند صدور مجوز اخذ تسهیلات و ثبت صورتجلسات و نقل و انتقال اموال و املاک

در راستای اجرای بند (ب) ماده ۲۵ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه و در چارچوب مصوبات هیأت واگذاری، اسامی بنگاههای واگذار شده به صورت کنترلی و بنگاههای در حال واگذاری طی سال ۱۳۹۶ توسط سازمان خصوصی سازی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام گردیده است. بنابر مفاد ماده فوق الذکر سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف گردیده ثبت صورتجلسات مجامع عمومی و هیأت مدیره و همچنین نقل و انتقال اموال و املاک بنگاههای مزبور را پس از اخذ مجوز کتبی از سازمان خصوصی سازی انجام دهد همچنین بانک مرکزی موظف است طی دستورالعمل اعلامی به بانکها و مؤسسات اعتباری خصوصی و دولتی، اعطای هرگونه تسهیلات و یا ایجاد تعهدات به بنگاههای مذکور را مشروط به اخذ مجوز از سازمان خصوصی سازی نماید. با توجه به مراتب فوق مجوزهای صادره به تفکیک عنوان مجوز صادره و تعداد مجوزهای صادره در سال ۱۳۹۶ به شرح جدول شماره (۲۴) می باشد.

جدول شماره (۲۴): عنوان و تعداد مجوز های صادره در سال ۱۳۹۶

ردیف	عنوان مجوز صادره	عملکرد سال ۱۳۹۶
۱	ثبت صورتجلسات مجامع و هیأت مدیره شرکتهای واگذار شده	۲۴۷
۲	صدور مجوز فروش، ترهین، توثیق و اجاره یا حق واگذاری و حق انتفاع دارایی های ثابت شرکتهای واگذار شده	۱۴۶
۳	اعطای مجوز اخذ هرگونه تسهیلات بانکی برای شرکتهای واگذار شده	۸۲
	مجموع مجوزهای صادره در سال ۱۳۹۶	۴۷۵

۴-۴-۲- پیگیری وصول اقساط معوق و سررسید شده

مجموع اقساط سررسید شده، معوق شده و وصول شده در سال ۱۳۹۶ به شرح جدول شماره (۲۵) و وضعیت سود سهام عدالت متعلق به دولت در سال ۱۳۹۶ به شرح جدول شماره (۲۶) می باشد.

جدول شماره (۲۵): وضعیت اقساط سررسید شده و وصول شده (ارقام به میلیارد ریال)

عنوان	جمع اقساط	وصول شده	امهال شده	معوق
اقساط سررسید شده سال ۱۳۹۶	۵۵,۹۶۰	۳۷,۲۰۱	۱۴,۷۲۹	۴,۰۳۰
اقساط معوق در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۳۰	۵,۴۰۷	۱,۱۴۸	۳۰	۴,۲۲۹

۱,۳۰۴	۱۸,۷۶۸	۱۲,۲۳۸	۳۲,۳۱۰	اقساط امهال شده در تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۳۰
۹,۵۶۳	۳۳,۵۲۷	۵۰,۵۸۷	۹۳,۶۷۷	جمع

جدول شماره (۲۶): جدول وضعیت سود سهام عدالت متعلق به دولت (ارقام به میلیارد ریال)

مانده	افزایش سرمایه		اسناد دریافتی	وصول شده	سود مصوب	عنوان
	ثبت نشده	ثبت شده				
۱۲,۹۸۸	۶,۹۱۱	۳۲۸	۰	۱۲,۲۸۱	۳۲,۵۰۸	کل سود سهام سررسید شده
۰	۰	۰	۰	۱۹	۱۹	کل سود سهام سررسید نشده
۱۲,۹۸۸	۶,۹۱۱	۳۲۸	۰	۱۲,۳۰۰	۳۲,۵۲۷	جمع

۴-۳- بازرسی ویژه از شرکتهای واگذار شده

در اجرای مفاد اصلاحیه دستورالعمل نحوه نظارت پس از واگذاری موضوع مصوبه شماره ۸۹/۲/۱۴۳ هـ مورخ ۱۳۸۹/۵/۱۷ هیات واگذاری و بالاخص موارد مصرح در ماده ۳ دستورالعمل مذکور، به منظور جلوگیری از نقض تعهدات خریداران و در اجرای تعهدات مندرج در قرارداد واگذاری توسط شرکتهای واگذار شده؛ سازمان خصوصی سازی رأساً و یا با استفاده از خدمات سازمان حسابرسی یا موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و یا در موارد خاص کارشناسان رسمی دادگستری، بنگاهها و یا شرکتهای واگذار شده را بر اساس سر فصل های ذیل مورد بازرسی قرارداد و اعمال نظارت می نماید:

- ۱- تغییر ترکیب سهامداران شرکتهای و مالکین بنگاهها
- ۲- تغییرات اعضای هیئت مدیره.
- ۳- تغییرات اساسنامه شرکت یا تغییر در موضوع فعالیت بنگاه.
- ۴- فعالیت شرکت خارج از چارچوب اساسنامه.
- ۵- هرگونه خرید و فروش، تحصیل، واگذاری، هبه، صلح، ترهین، توثیق، اجاره، تغییر کاربری و هرگونه معاملات بلاعوض داراییهای ثابت بنگاه و یا شرکت واگذار شده.
- ۶- انتخاب حسابرس و بازرس قانونی.

- ۷- ارسال صورتهای مالی و گزارشات حسابرِس و بازرس قانونی به سازمان خصوصی سازی.
  - ۸- ارسال صورتجلسات هیئت مدیره و مجامع عمومی و همچنین گزارشات هیئت مدیره به مجامع عمومی به سازمان خصوصی سازی.
  - ۹- پرداخت حقوق و دستمزد پرسنل.
  - ۱۰- بازپرداخت یا تعیین تکلیف دیون دولتی مندرج در قرارداد واگذاری.
  - ۱۱- دریافت تسهیلات مالی و هرگونه تامین مالی از بازار پول و سرمایه و همچنین تضامین و تعهدات بنگاه و یا شرکت درقبال اشخاص ثالث.
  - ۱۲- دعاوی و شکایات له و علیه شرکت.
  - ۱۳- معاملات با اشخاص وابسته و همچنین معاملات غیرمعارف برخلاف منافع بنگاه و یا شرکت.
  - ۱۴- تعداد کارکنان بنگاه و یا شرکت.
  - ۱۵- کاهش میزان تولید بنگاه و یا شرکت.
  - ۱۶- وضعیت پروانه ها و مجوزهای فعالیت بنگاه و یا شرکت.
  - ۱۷- سایر موارد به تشخیص سازمان خصوصی سازی.
- بازرسان موظفند طی قراردادی که با سازمان خصوصی سازی منعقد می نمایند در بازه های شش ماهه و در موارد خاص به تشخیص سازمان در دوره های کوتاهتر شرکتهای واگذار شده را بر اساس سرفصل های فوق الذکر مورد بازرسی قرار داده و گزارش کتبی خود را به این سازمان ارایه نمایند. با توجه به مراتب فوق در نیمه اول سال ۱۳۹۶ تعداد ۵۶ گزارش از بازرس ویژه دریافت شده و گزارش نهایی تهیه و در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۰۵ هیأت محترم واگذاری ارایه شده است.
- در نیمه دوم سال ۱۳۹۶ نیز تعداد ۴۸ شرکت مشمول بازرسی شده اند که فرایند مربوط از طریق بازرس منتخب در دست اقدام می باشد.

۴-۵- پیگیری پرونده های حقوقی مرتبط با خصوصی سازی

اقدامات مربوط طی سال ۱۳۹۶ به شرح زیر می باشد:

- ۱- تعداد ۵۳ مورد دعوا ناشی از اختلاف در واگذاریها و مرتبط با خصوصی سازی در مراجع مختلف قضایی به ثبت رسیده که از این تعداد ۷ مورد سازمان خصوصی سازی بعنوان خواهان علیه خریداران طرح دعوی نموده و در

۶۶- مورد بعنوان خواننده طرف دعوا قرار گرفته است، که اقدامات لازم نظیر تهیه دادخواست یا لایحه دفاعیه توسط نمایندگان حقوقی این سازمان انجام پذیرفته است.

۲- از تعداد ۶۶ مورد رأی صادره، ۶۱ مورد به نفع سازمان خصوصی سازی و فقط ۵ مورد علیه این سازمان صادر شده است، که صرفاً ۲ مورد جنبه مالی داشته است.

۳- در دعوی شرکت بین المللی عمران رضوی به طرفیت سازمان خصوصی سازی و سایرین به خواسته الزام به ثبت اصلاح اساسنامه شرکت مهندسی مشاور مهتاب قدس که برابر دادنامه شماره ۹۳۰۹۹۷۰۲۲۷۹۰۰۰۵۸ مورخ ۱۳۹۳/۰۱/۳۱ صادره از شعبه ۱۹ دادگاه عمومی حقوقی تهران که حکم به الزام سازمان به ثبت اصلاح اساسنامه مهتاب قدس صادر شده بود، پس از اعتراض سازمان به این حکم و ارجاع به شعبه ۱۰ تجدید نظر استان تهران و دفاعیات مستند و مستدل سازمان، برابر دادنامه شماره ۹۶۰۹۹۷۰۲۲۱۰۰۰۶۳۶ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۲۸ صادره از شعبه ۱۰ تجدید نظر ضمن نقض دادنامه تجدید نظر خواسته حکم به بطلان دعوای شرکت بین المللی عمران رضوی صادر شده و قطعی گردید.

۴- در پرونده دعوی این سازمان به طرفیت اداره کل تأمین اجتماعی شهرستان شاهرود و اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان شاهرود و شرکت ذغال سنگ البرز شرقی به خواسته الزام به رفع بازداشت از پلاکهای ثبتی متزع شده از دارایی شرکت ذغال سنگ البرز شرقی و واگذار شده به شهرداری شاهرود، با عنایت به دفاعیات موثر و قانونی این سازمان، طی دادنامه شماره ۹۶۰۹۹۷۰۲۲۸۱۰۰۲۷۲ مورخ ۱۳۹۶/۰۳/۲۱ صادره از شعبه ۲۱ دادگاه عمومی حقوقی تهران حکم به نفع سازمان مبنی بر رفع بازداشت از پلاکهای موصوف صادر و قطعیت یافت.

۵- سازمان خصوصی سازی در راستای اجرای تبصره «۲» ماده «۱۷» قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، علیه مدیران و اعضاء هیأت مدیره شرکت آلومینیوم المهدی و طرح هرمزال شکایت کیفری نموده است که پس از ارجاع در شعبه اول بازپرسی دادرسی جرایم اقتصادی تحت کلاسه ۹۶۰۹۹۸۲۱۲۶۱۰۰۰۰۱ بایگانی ۹۶۰۰۰۱ در جریان رسیدگی قرار دارد.

جدول شماره (۲۷) - پیگیری دعوای واگذاری سال ۱۳۹۶، از نظر تعداد

آغاز دعوای	خواهان سازمان	خواننده سازمان	تعداد آراء صادره	آراء له سازمان	آراء علیه سازمان

۵	۶۱	۶۶	۴۶	۷	۵۳

۴-۶- واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاههای واگذار شده

در راستای اجرای تبصره (۳) ماده (۲۰) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و طبق آیین نامه اجرایی «نحوه واگذاری سهام ترجیحی» موضوع جزء (۸) بند (الف) ماده (۴۰) قانون مذکور، به منظور جذب کارگران، کارکنان و مدیران باتجربه، متخصص و کارآمد و با هدف افزایش بهره‌وری بنگاههای قابل واگذاری، میزان و نحوه واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاهها، تعیین شده است. براساس آیین نامه مذکور، فروش سهام ترجیحی به میزان حداکثر پنج درصد (۵٪) از سهام بنگاههای مشمول واگذاری تا سقف ده برابر میانگین شش ماهه آخرین مبلغ حقوق و مزایای مستمر دریافتی متقاضیان بر اساس احکام حقوقی آنان با قیمت پایه واگذاری، به ازای هر نفر، تماماً به صورت اقساط ده ساله مساوی سالیانه بدون پرداخت سود فروش اقساطی، مجاز دانسته شده است. بنابراین سازمان خصوصی سازی در راستای انجام وظایف محوله، در سال ۱۳۹۶ به ۶۱۰ نفر از کارگران و کارکنان ۴ شرکت مورد واگذاری، ۲۲,۶۷۸,۳۸۶ سهم به ارزش ۱۳۱ میلیارد ریال، به صورت ترجیحی واگذار نموده است.

لازم به ذکر است براساس این نوع واگذاری، کارگران، کارکنان و مدیران شرکت های مورد واگذاری از مزیت هایی به شرح ذیل بهره مند می گردند:

- برخورداری از یک وام معادل ارزش سهام خریداری شده با اقساط ۱۰ ساله (در اولویت اول این وام از سود سهام متعلق به کارگران، کارکنان و مدیران کسر خواهد شد)
  - دریافت سود سالیانه سهام (با وجود اینکه این سهام در وثیقه سازمان خصوصی سازی می باشد)
- با توجه به مطالب مذکور عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران در سال ۱۳۹۶ را می توان به شرح جدول شماره (۲۸) خلاصه نمود.

جدول شماره (۲۸): عملکرد سازمان خصوصی سازی در واگذاری سهام ترجیحی به کارگران، کارکنان و مدیران بنگاهها در سال ۱۳۹۶

شرح	واحد	تعداد/ارزش
تعداد سهام واگذار شده	سهم	۲۲,۶۷۸,۳۸۶
تعداد کارکنانی که صاحب سهم شده اند	نفر	۶۱۰

۳۷,۱۷۸	سهم	سرنانه دریافتی کارکنان و مدیران
۱۳۱,۱۷۵,۳۸۹,۴۵۹	ریال	ارزش سهام واگذار شده (به قیمت پایه)
۲۱۵,۰۴۱,۶۲۲	ریال	سرنانه دریافتی کارکنان و مدیران

۴-۷- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور و تحقق اهداف در آمدی

۴-۷-۱- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

❖ جزء (الف) تبصره (۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور موضوع:

مصارف مربوط به واگذاری بنگاه‌های دولتی موضوع جزء (۲) بند (د) سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی از طریق جدول شماره (۱۳) این قانون و پرداخت بدهی دولت به بخش‌های خصوصی و تعاونی و نهادهای عمومی غیردولتی از محل واگذاری سهام و سهم‌الشرکه متعلق به دولت و موسسات و شرکتهای دولتی به استثنای موارد مندرج در جزء (۲) بند (د) سیاست-های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی از طریق جدول شماره (۱۸) این قانون

اقدامات انجام شده طی سال ۱۳۹۶ در راستای حکم مذکور، به شرح زیر می‌باشد:

- از مبلغ ۱۵,۳۵۸ میلیارد ریال مربوط به فروش سهام، سهم الشرکه، حقوق مالکانه، حق بهره برداری و مدیریت دولت در بنگاه‌های گروه (۱) و (۲)، ۴,۵۵۰ میلیارد ریال متعلق به بنگاه‌های گروه (۱) و ۱۰,۸۰۹ میلیارد ریال مربوط به بنگاه‌های گروه (۲) می‌باشد.

- از محل منابع حاصل از واگذاری‌ها مبلغ ۶۹,۳۱۱ میلیارد ریال به حساب‌های مختلف خزانه به شرح زیر واریز و یا تهاتر شده است:

- ارزشی معادل ۴۰,۷۲۵ میلیارد ریال بابت دریافت اقساط و ثمن نقدی فروش سهام سالهای قبل و سود سهام عدالت به حساب درآمد عمومی خزانه (حساب ۱۶۴ خزانه)، موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱

- ارزشی معادل ۱۱۸ میلیارد ریال بابت واگذاری سهام متعلق به وزارت جهاد کشاورزی به حساب ۱۳۷۵ خزانه، موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۱۵

- ارزشی معادل ۶۰۶ میلیارد ریال بابت فروش سال جاری به حساب ۲۴۱ خزانه، موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۲

- ارزشی معادل ۳ میلیارد ریال بابت واگذاری باقیمانده سهام بانک‌ها و بیمه‌ها به حساب ۱۳۷۵ خزانه، موضوع

ردیف درآمدی ۳۱۰۸۰۱

-ارزشی معادل ۷،۱۴۸ میلیارد ریال به سایر حسابهای خاص خزانه

-ارزشی معادل ۲۰،۷۱۱ میلیارد ریال بابت تهاتر

❖ جزء (ب) تبصره (۲) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور موضوع :

رعایت ماده (۴) قانون الحاق تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) در مورد شرکتهای در حال واگذاری در سال ۱۳۹۶
موضوع واریز مالیات علی الحساب و سود سهام علی الحساب بودجه مصوب به صورت یک دوازدهم در هر ماه توسط شرکتهای
در حال واگذاری سال ۱۳۹۶

طی نامه های شماره ۷۶۱ مورخ ۱۳۹۷/۰۱/۲۱، شماره ۳۰۳۱ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۰۸، شماره ۱۰/۲۶۳۹۵ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۰۴، شماره ۱۰/۲۳۱۰۷ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۰۷، شماره ۱۰/۲۰۳۵۹ مورخ ۱۳۹۶/۰۹/۰۷، شماره ۱۰/۱۷۹۴۷ مورخ ۱۳۹۶/۰۸/۰۸، شماره ۱۰/۱۵۱۱۴ مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۰۴، شماره ۱۰/۱۳۲۸۱ مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۱۳، شماره ۱۰/۱۰۸۱۴ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۶، شماره ۱۰/۷۹۹۶ مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۱۴ و شماره ۱۰/۵۱۷۲ مورخ ۱۳۹۶/۰۳/۰۹ عنوان سازمان امور مالیاتی کشور، رونوشت معاونت نظارت مالی و خزانه داری کل کشور آخرین وضعیت میزان سهام باقیمانده دولت در بنگاههای موجود در برنامه واگذاریهای سال ۱۳۹۶ اعلام شده است.

❖ جزء (د) تبصره (۳) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور موضوع:

اختصاص مبلغ ۲،۰۰۰ میلیارد ریال به وزارت امور خارجه از محل منابع جدول شماره (۱۸) این قانون در جهت جذب نیروهای
انسانی و سرمایه های ایرانیان مقیم آمریکا در سال ۱۳۹۶

طی دوازده ماهه سال ۱۳۹۶ از محل واگذاری سهام بنگاههای واگذار شده در سال مذکور، ۶۰۶ میلیارد ریال به حساب خزانه، موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۲، واریز شده است. شایان ذکر است تخصیص منابع حاصل از واگذاری در راستای ردیف (۱۹) جدول شماره (۱۸) قانون بودجه بر عهده خزانه داری کل کشور می باشد.

❖ جزء (ه) تبصره (۷) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور موضوع:

تأدیه بخشی از بدهی های دولت به صندوق بازنشستگی کارکنان فولاد از محل اعتبارات پیش بینی شده در ردیف (۱۹) جدول
شماره (۱۸) این قانون

طی دوازده ماهه سال ۱۳۹۶ از محل واگذاری سهام بنگاههای واگذار شده در سال مذکور، ۶۰۶ میلیارد ریال به حساب خزانه، موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۲، واریز شده است. شایان ذکر است تخصیص منابع حاصل از واگذاری در راستای ردیف (۱۹) جدول شماره (۱۸) قانون بودجه بر عهده خزانه داری کل کشور می باشد.

۴-۷-۲- تحقق اهداف درآمدي قانون بودجه سال ۱۳۹۶

از سال ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۸۷، انتقال وجوه حاصل از فروش سهام شرکت‌های دولتي بر اساس مقررات قوانين برنامه سوم و چهارم توسعه (ماده ۱۹ فصل سوم قانون برنامه سوم و ماده (۸) قانون برنامه چهارم توسعه)، صورت می‌گرفته است و بر اساس آن درصدي از وجوه حاصل از فروش به حساب خزانه و درصدي به حساب شرکت مادر تخصصی مربوط واریز می‌شده است. لیکن با توجه به تصویب آیین‌نامه اجرایی «نحوه هزینه کرد وجوه حاصل از واگذاری» موضوع تبصره (۲) ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل «۴۴» قانون اساسی در سال ۱۳۸۸، تمام درآمد حاصل از واگذاری می‌بایست به حساب خزانه واریز شده و در چارچوب احکام مندرج در قوانین بودجه سنواتی، هزینه شود.

در این خصوص با عنایت به نحوه دریافت و تخصیص درآمدهای حاصل از واگذاری، بررسی درصد تحقق درآمد پیش‌بینی شده در بودجه در مقایسه با ارزش واریزی به خزانه در سال ۱۳۹۶، به شرح جدول شماره (۲۹) می‌باشد.

جدول شماره (۲۹): عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در تحقق اهداف درآمدي حاصل از واگذاری‌ها در سال ۱۳۹۶

(ارقام به میلیارد ریال)

درصد تحقق	ارزش مبالغ واریز شده به حساب‌های خزانه به علاوه تهاتر					تکالیف بودجه			
	مجموع	تهاتر	سایر حساب‌های خاص خزانه	ردیف بودجه‌ای ۳۱۰۵۰۲	ردیف بودجه‌ای ۳۱۰۵۰۱	مجموع	سایر حساب‌های خاص خزانه	ردیف بودجه‌ای ۳۱۰۵۰۲	ردیف بودجه‌ای ۳۱۰۵۰۱
۶۶٪	۶۹،۳۱۱	۲۰،۷۱۱	۷،۲۶۹	۶۰۶	۴۰،۷۲۵	۱۰۵،۰۰۰	۴،۰۰۰	۲۲،۰۰۰	۷۹،۰۰۰

همانطور که در جدول فوق مشخص شده است درآمد پیش‌بینی شده در بودجه برای واگذاری‌ها در سال ۱۳۹۶ موضوع ردیف‌های درآمدی ۳۱۰۵۰۱، ۳۱۰۵۰۲، ۳۱۰۸۰۱ و ۳۱۰۵۱۵ معادل ۱۰۵،۰۰۰ میلیارد ریال بوده است؛ در این راستا ارزش مبالغ واریز شده به حساب درآمد عمومی خزانه موضوع ردیف درآمدی ۳۱۰۵۰۱ معادل ۴۰،۷۲۵ میلیارد ریال می‌باشد. در این سال علاوه بر مبلغ مذکور ۷،۸۷۵ میلیارد ریال نیز به حساب‌های دیگر خزانه واریز شده است. همچنین در سال ۱۳۹۶ مبلغ ۲۰،۷۱۱ میلیارد ریال بدهی دولت با طلب اشخاص حقیقی و حقوقی طلبکار از دولت توسط سازمان خصوصی‌سازی تهاتر گردیده است. با توجه به موارد یاد شده درصد تحقق اهداف بودجه‌ای سال ۱۳۹۶، ۶۶ درصد می‌باشد.

۵-۷- عملکرد سازمان خصوصی سازی در راستای پروژه های رهپو

در سال ۱۳۹۶، سه پروژه با عناوین «تکمیل فرآیند واگذاری سهام بنگاههای مشمول واگذاری»، «بهبود در روند واگذاری بنگاههای مشمول واگذاری» و «تکمیل طرح توزیع سهام عدالت» بر اساس برنامه ها، مأموریتها، اهداف و اقدامات سازمان خصوصی سازی و منطبق با اسناد بالادستی تبیین گردید و در این راستا پروژه های تدوین شده توسط شورای عالی راهبری پروژه های کلیدی وزارت امور اقتصادی و دارایی (رهپو) تأیید شد و پس از آن وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی در قالب منشور پروژه های سازمان خصوصی سازی برای اجرا ابلاغ نمودند.

با عنایت به اقدامات انجام یافته پیرامون اهداف و اقدامات تعیین شده؛ و بنا به اعلام وزارت متبوع، امتیاز سازمان خصوصی سازی در اجرای هریک از پروژه های مذکور در سال ۱۳۹۶ به ترتیب ۹۶/۳ درصد، ۹۹/۸ درصد و ۹۵/۱۹ درصد پیشرفت داشته است.

لازم به ذکر است بروزرسانی هر یک از پروژه های سازمان خصوصی سازی برای سال ۱۳۹۷ انجام شده و امید است برنامه ریزیها و تدابیر اتخاذ شده منجر به تحقق کامل اهداف آنها شود.

بخش پنجم: چالشهای مرتبط با خصوصی سازی و راهکارهای پیشنهادی

۵-۱- مقاومت دستگاههای اجرایی در برابر خصوصی سازی

با توجه به وجود مقاومت‌های فراوان در برابر خصوصی سازی و ایجاد فضای ملتهب و آلوده علیه هیأت واگذاری و سازمان خصوصی سازی و همچنین از آنجایی که پاسخگویی سازمان خصوصی سازی به نهادها، سازمان‌ها و افراد حقیقی و حقوقی برای واگذاری‌های انجام یافته و یا در شرف انجام، بعضاً به صدها مکاتبه و گزارش برای یک بنگاه می‌رسد و این پاسخ‌گویی مانعی بزرگ بر سر راه خصوصی سازی و دور شدن دست اندرکاران این امر از فرآیند اصلی خصوصی سازی و درگیر نمودن آنها در حواشی مربوط است؛ ضمناً با عنایت اینکه خصوصی سازی مجموعه‌ای از اقدامات و فرآیندهای چند لایه و پیچیده می‌باشد که ارزیابی آن از جهت قیمت‌گذاری، شرایط مزایده و متقاضیان خرید و امثال آن باید توسط متخصصین امر صورت گیرد و ورود نهادها و دستگاه‌های غیرتخصصی نظیر نهادهای نظارتی یا حتی دستگاه‌های عمومی و دیوان عدالت اداری در فرآیند مربوط، فاقد توجیه کارشناسی بوده و بطور جدی موجب اختلال و کندی خصوصی سازی می‌شود و از طرفی قانونگذار خود به این امر توجه داشته و در مواد (۲۰) تا (۲۳) قانون برنامه سوم توسعه (تنفیذی در ماده (۳۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی)، هیأت داورى متشکل از متخصصین فنی، حقوقی، مالی و اقتصادی را پیش‌بینی کرده و رسیدگی به کلیه شکایات و اختلافات اشخاص حقیقی و حقوقی از هر یک از تصمیم‌ها در امر واگذاری بنگاه‌ها را در صلاحیت این هیأت قرار داده است، راه حلی به شرح زیر جهت تسریع در امر واگذاری‌ها مورد پیشنهاد است که تأیید و ابلاغ آن توسط مقام معظم رهبری می‌تواند بسیار راه‌گشا باشد:

پیشنهاد: با توجه به اینکه به موجب ماده (۲۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تنفیذ شده در ماده (۳۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، رسیدگی، اظهار نظر و اتخاذ تصمیم در مورد شکایت اشخاص حقیقی و حقوقی از هر یک از تصمیم‌ها در امر واگذاری بنگاه‌ها در صلاحیت هیأت داورى موضوع ماده (۲۱) این قانون است، قوه قضاییه و سایر نهادهای نظارتی، رسیدگی به شکایات

و اعتراض‌های وارده در خصوص واگذاری‌ها را به هیأت مذکور ارجاع کنند و سازمان خصوصی سازی به عنوان نهاد مجری امر واگذاری بنگاه‌ها صرفاً پاسخگوی سوالات و ابهامات هیأت داوری در مورد واگذاری‌ها باشد.

۵-۲- ساختار نامناسب اغلب شرکت‌های باقیمانده دولت برای عرضه و واگذاری

اغلب شرکتهای دولتی باقیمانده در سبد دولت برای عرضه و واگذاری دارای نیروی کار مازاد، تکنولوژی پایین و دارائی‌های مستهلک هستند و این امر لزوم انجام اصلاحات ساختاری برای آنها قبل از واگذاری را ضروری می‌سازد. در واقع واگذاری شرکتهای دولتی به بخش‌های غیر دولتی بدون انجام اصلاحات ساختاری لازم نمی‌تواند تضمین کننده موفقیت برنامه خصوصی سازی در کشور باشد. اصلاح ساختار شرکتها می‌تواند در ابعاد مالی، فنی، حقوقی، عملیاتی، مدیریتی و نیروی انسانی، پس از اخذ مجوز هیأت واگذاری در چارچوب تصویب نامه "ضوابط نحوه انجام اصلاح ساختار بنگاهها" صورت پذیرد. لذا یکی از مشکلات و چالش‌های اصلی برنامه خصوصی سازی در کشور، عدم توجه به این مقوله در قوانین بودجه سنواتی و توجه و تأکید صرف به برنامه زمانی و زمانبندی صورت گرفته در خصوص واگذاری شرکتها و تحقق اهداف درآمدی است.

پیشنهاد: ضروری است در کنار پرداختن به اهداف کمی در نظر گرفته شده در برنامه خصوصی سازی، به مقوله اصلاح ساختار شرکتها و آماده سازی آنها قبل از واگذاری توجه بیشتری گردد. این امر مستلزم تخصیص مناسب منابع برای اصلاح ساختار و همچنین کاهش تعداد شرکتهای قابل واگذاری در هر سال است. لذا در این خصوص می‌بایست اصلاح دوره زمانی پایان واگذاری‌ها به منظور فراهم آمدن فرصتی برای اصلاح روش‌ها و انجام برنامه اصلاح ساختار شرکتها در دستور کار قرار گیرد.

۵-۳- چالش‌های قیمت گذاری سهام

از دیگر چالش‌هایی که فرآیند خصوصی سازی با آن رو به رو است، غیربورسی بودن اکثریت شرکت‌های باقیمانده مشمول واگذاری و همچنین در دستور کار قرار گرفتن واگذاری اموال و دارایی‌های برخی بنگاه‌ها می‌باشد. واگذاری این بنگاه‌های فاقد شخصیت حقوقی یا غیربورسی نه تنها نیازمند قیمت گذاری با استفاده از خدمات کارشناسان قیمت گذاری است، بلکه همراهی بیش از پیش مدیران بنگاه‌ها را جهت ارائه اطلاعات و مستندات شفاف ضروری می‌نماید. مجموع موارد مذکور فرآیند قیمت گذاری این بنگاه‌ها را پیچیده‌تر، کندتر و نیازمند صرف زمان و

دقت بیشتر نموده است. این شرکت ها، اغلب بدلیل زیان ده بودن وارد بورس نشده اند و مطابق آئین نامه توسط کارشناسان ارزیابی می شوند. در این روش، اغلب ارزش بازدهی وجود ندارد و شرکت ها با روش های دیگری تعیین قیمت می شوند. در نتیجه شرکت فاقد بازدهی با بالاترین قیمت ممکن عرضه می شود در حالیکه شرکت های سود ده با ارزش بازدهی که قیمت مناسب تری است عرضه گردیده اند.

همچنین تعیین بالاترین قیمت و همچنین قیمت غیررقابتی توسط کارشناسان رسمی دادگستری از دیگر چالش های مبتلا به خصوصی سازی است که اغلب به دلیل "فشارهای وارده از سوی مراجع نظارتی و قضایی بر روی ارکان تصمیم ساز و تصمیم گیر خصوصی سازی" و همچنین "ارتباط مستقیم قیمت پیشنهادی کارشناسان با حق الزحمه دریافتی آنان" بروز می کند.

پیشنهاد: تصویب و ابلاغ متن زیر توسط هیأت محترم وزیران:

«در صورتی که قیمت گذاری بنگاه مشمول واگذاری از طریق روش بازدهی (سودآوری) در راستای بند "ب" ماده (۲) آیین نامه اجرایی شیوه های قیمت گذاری بنگاه ها موضوع تصویب نامه شماره ۶۳/۲/۱۹۶۵۱۴/۲۱۰۶۷۸ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۰ شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی امکان پذیر باشد، هیأت واگذاری موضوع ماده (۳۹) قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی می بایستی با اولویت روش مذکور، نسبت به تعیین قیمت پایه بنگاه اقدام نماید.»

۵-۴- خروج شرکت ها از فهرست موارد مشمول واگذاری

تاکنون ۲۴۰ شرکت به شرح ذیل از فهرست موارد مشمول واگذاری خارج شده اند:

۵-۴-۱- شرکت هایی که به موجب مصوبات مجلس شورای اسلامی و متعاقب آن تصویب هیأت وزیران از فهرست خارج شده اند: (۳۱ شرکت)

الف) بیست و هشت شرکت مربوط به سازمان صنایع کوچک و شهرک های صنعتی ایران

ب) دو شرکت مربوط به شرکت مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران

ج) یک شرکت مربوط به وزارت امور اقتصادی و دارایی (پست بانک)

۵-۴-۲- شرکت‌هایی که به موجب موافقت مقام معظم رهبری با درخواست دستگاه اجرایی، از فهرست خارج شده‌اند: (۹ شرکت)

الف) هفت شرکت مربوط به سازمان انرژی اتمی ایران

ب) یک شرکت مربوط به وزارت آموزش و پرورش (کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان)

ج) یک شرکت مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران)

۵-۴-۳- شرکت‌هایی که بدلیل قرار داشتن بنگاه در خارج از کشور و با تصویب هیأت وزیران از فهرست خارج شده‌اند: (۲۵ شرکت)

الف) بیست و دو شرکت مربوط به سازمان سرمایه‌گذاری‌های خارجی ایران

ب) دو شرکت مربوط به سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران

ج) یک شرکت مربوط به سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران

۵-۴-۴- شرکت‌هایی که واگذاری اموال دولتی در آن (به موجب مصوبه هیأت وزیران) دارای حکم خاص بوده و یا قابل واگذاری نبوده است: (۳۶ شرکت)

الف) بیست شرکت مربوط به شرکت عمران شهرهای جدید

ب) شانزده شرکت مربوط به شرکت مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران (شرکت‌های برق منطقه‌ای)

۵-۴-۵- شرکت‌هایی که بدلیل رقابتی نبودن عرضه کالا و خدمات در آن فعالیت و نامشخص بودن قیمت تکلیفی و نحوه تداوم اعمال یارانه در آن بازار و با مصوبات هیأت وزیران از فهرست خارج شده‌اند: (۸۲ شرکت)

الف) سی و نه شرکت مربوط به توانیر (شرکت‌های توزیع نیروی برق استانی و شهرستانی)

ب) سی و دو شرکت مربوط به شرکت ملی گاز ایران (شرکت‌های توزیع گاز استانی و شهرستانی)

ج) یازده شرکت دیگر مربوط به شرکت ملی گاز ایران (شرکت‌های پالایش گاز و شرکت بازرگانی گاز ایران)

۵-۴-۶- شرکت‌هایی که با اجازه قانون و در قالب سهم بیست درصدی دولت از بازار، از واگذاری کنار گذاشته شده‌اند: (۲۷ شرکت)

الف) شش شرکت مربوط به توانیر (شرکت‌های تولید نیروی برق-نیروگاه)

ب) هفت شرکت مربوط به شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران (شرکت‌های پالایش نفت)

ج) چهارده شرکت مربوط به سایر شرکت‌های مادر تخصصی و وزارتخانه‌ها

۵-۴-۷- سایر بنگاه‌ها و فعالیت‌ها که بنا به دلایلی از جمله شرکت‌های فرعی عملیاتی بودن و یا در حوزه سلامت، آموزش و فرهنگ قرار داشتن؛ از فهرست خارج شده‌اند: (۳۰ شرکت)

با توجه به اینکه خروج بسیاری از شرکت‌ها از فهرست موارد مشمول واگذاری و بازگشت آنها به دامن دولت، بدون توجه به چارچوب و روح سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و قانون مربوط، انجام پذیرفته است و در بسیاری از موارد این خروج موجب انجام مجدد فعالیت‌های کاملاً تصدی گرایانه توسط دولت گردیده است، پیشنهاد: هیأت محترم وزیران بررسی امکان برگشت این شرکت‌ها به ویژه شرکت‌های موضوع بندهای "۵-۴-۵"، "۵-۴-۶" و "۵-۴-۷" فوق، به فهرست موارد مشمول واگذاری را، با قید فوریت و اولویت، در دستور کار قرار دهد.

۵-۵- پیشنهاد خروج برخی از شرکت‌ها از فهرست موارد مشمول واگذاری

علاوه بر اینکه تاکنون تعداد زیادی شرکت مجوز خروج از فهرست موارد مشمول واگذاری را دریافت کرده‌اند، حداقل ۲۱۹ شرکت نیز به شرح جدول شماره (۳۰) وجود دارد که دارای پیشنهاد خروج از این فهرست می‌باشند.

جدول شماره (۳۰): فهرست موارد دارای پیشنهاد خروج از شمول واگذاری

ردیف	وزارتخانه	دستگاه ذیربط	تعداد بنگاه	جمع کل
1	وزارت جهاد کشاورزی	صندوق‌های بیمه و حمایت کشاورزی	۱۰۳	۱۰۳
2	وزارت راه و شهرسازی	شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱	۱
3	وزارت صنعت، معدن و تجارت	سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران	۱	۶
		سایر	۵	
4	وزارت نفت	شرکت خدمات عمومی و بهداشتی صنعتی و خدمات درمانی نفت	۱	۱
5	وزارت نیرو	شرکتهای آب منطقه ای	۳۱	۱۰۲
		شرکتهای آب و فاضلاب	۶۵	
		سایر	۶	
۶	-	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲	۲

۷	-	سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	۴	۴
جمع کل				
			۲۱۹	۲۱۹

با توجه به موارد مذکور، بررسی کارشناسی امر و تأکید هیأت محترم وزیران بر لزوم واگذاری این شرکت‌ها مورد پیشنهاد است. لازم به ذکر است ۱۰۲ شرکت صندوق‌های حمایت از سرمایه گذاری در بخش کشاورزی زیر مجموعه وزارت جهاد کشاورزی و همچنین ۳۴ شرکت آبفای وابسته به وزارت نیرو و ۲ شرکت وابسته به بانک مرکزی، دارای حداکثر ۴۹ درصد سهام متعلق به دولت می‌باشند. بنابراین با توجه به تعریف قانون، انتقال این شرکت‌ها به گروه (۳) فعالیت‌های اقتصادی موضوعیت ندارد. ضمناً برخی از این شرکت‌ها از جمله شرکت‌های وابسته به سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران نیز کاملاً فعالیت‌های تصدی گرایانه انجام می‌دهند.

۵-۶- پرهیز در استفاده از سایر روش‌های واگذاری همچون مذاکره یا واگذاری تعهدی

به موجب ماده (۲۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، هیأت واگذاری اجازه دارد با ترجیح فروش بنگاه از طریق بورس‌های داخلی یا خارجی، نسبت به فروش بنگاه از طریق مزایده و متعاقباً مذاکره تصمیم‌گیری نماید. ضمناً به موجب تبصره (۲) این ماده نیز هیأت واگذاری مجاز است نسبت به واگذاری بنگاه از طریق مذاکره، پس از برگزاری دو نوبت مزایده و عدم وجود خریدار؛ اتخاذ تصمیم کند. علاوه بر این واگذاری شرکت‌های مشاور و دانش پایه که دارای دارایی‌های فیزیکی و مالی محدودی هستند و ارزش شرکت عمدتاً دارایی‌های نامشهود می‌باشد نیز از طریق مذاکره مجاز است.

لیکن با وجود مجوزهای مذکور طی شش ساله اخیر هیچ گاه از این فرصت قانونی جهت واگذاری استفاده نشده است؛ حال آنکه اغلب شرکت‌های باقیمانده فهرست موارد مشمول واگذاری دارای "نیروی کار مازاد"، "تکنولوژی پایین"، "دارایی‌های مستهلک" و "بدهی‌های فراوان" هستند.

پیشنهاد: تشویق بخش خصوصی جهت حضور در این شرکت‌ها و بهبود شرایط آنها با واگذاری از طریق شیوه‌هایی همچون مذاکره و یا واگذاری تعهدی (واگذاری به حداقل قیمت در برابر اخذ تعهد از خریدار)، راهکارهایی است که تأکید هیأت محترم وزیران در انجام آنها، راهگشای بسیاری از مشکلات مربوط به خصوصی سازی است.

۵-۷- وجود نگاه در آمدی به خصوصی سازی

از بعد نظری اهداف مترتب بر برنامه خصوصی سازی کشور در واقع همان اهداف مندرج در سیاستهای ابلاغی مقام معظم رهبری پیرامون اصل (۴۴) قانون اساسی، می باشد؛ لیکن در بعد اجرا، این اهداف بیشتر و غالباً به اهداف درآمدی معطوف شده است. نگاهی به قوانین بودجه سنواتی به صراحت مؤید این ادعا است. بر اساس قوانین مذکور، هر ساله دولت موظف می گردد تا با واگذاری تعدادی از شرکتهای مشمول واگذاری، درآمدهای پیش بینی شده را تأمین و به خزانه واریز نماید. این امر اگرچه به تحقیق از الزامات برنامه ریزی محسوب می گردد؛ لیکن نباید مسببی برای انحراف از اهداف واقعی خصوصی سازی و تمرکز صرف بر این هدف و در نتیجه تعجیل و شتاب در امر واگذاری ها گردد. موضوعی که بدون شک با اهداف اجرای این قانون قرابتی ندارد.

پیشنهاد: مقتضی است از تمرکز صرف بر مقوله درآمدزایی برنامه خصوصی سازی در قوانین بودجه سنواتی اجتناب و بر اهداف اصلی مترتب بر برنامه مذکور تمرکز صورت پذیرد.

۵-۸- عدم برخورداری بسیاری از اقشار آسیب پذیر از سهام عدالت

چارچوب اولیه طراحی شده جهت اجرای طرح توزیع سهام عدالت و شناسایی مشمولین منجر به جاماندن

تعدادی

از اقشار آسیب پذیر از شمول این طرح و برخورداری از نتایج حاصل از آن شده است.

پیشنهاد: هیأت محترم وزیران طی مصوبه ای به شرح زیر وزارت امور اقتصادی و دارایی را مکلف نماید با همکاری سایر دستگاه های اجرایی، بستر لازم را جهت شناسایی این قبیل افراد و برخورداری آنان از نتایج حاصل از طرح فراهم نمایند:

«به منظور برخورداری کلیه اقشار آسیب پذیر از مزایای سهام عدالت موضوع فصل ششم قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی؛ و در راستای سیاست گسترش مالکیت عمومی به منظور تأمین عدالت اجتماعی، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با همکاری سایر دستگاه های اجرایی ذیربط، ظرف مدت یک سال، نسبت به شناسایی افراد جامانده از شمول طرح توزیع سهام عدالت که جزء شش دهک پایین درآمدی جامعه می باشند اقدام نموده و شرایط واگذاری سهام عدالت و انتقال منافع ناشی از آن به این گروه از افراد را فراهم نماید.»

۵-۹- بلاتکلیفی شرکت‌های تعاونی شهرستانی سهام عدالت

در چارچوب اجرای طرح توزیع سهام عدالت و بر مبنای قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، ۳۴۳ شرکت تعاونی شهرستانی سهام عدالت تشکیل شده تا در فرآیند اجرای طرح توزیع سهام عدالت به ویژه شناسایی و ثبت نام مشمولین همکاری نمایند. شرکت‌های مذکور که عمدتاً طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۴ بازوی اجرایی سازمان خصوصی سازی در ثبت نام مشمولین طرح سهام عدالت به شمار می‌رفته‌اند، دارای حدود ۸۰۰ نفر شاغل هستند؛ لیکن طی چند ساله اخیر به دلیل توقف فرآیند شناسایی مشمولین و همچنین ساماندهی طرح موصوف از طریق سامانه طراحی شده توسط سازمان خصوصی سازی، عملاً ارتباط کاری شرکت‌های تعاونی شهرستانی سهام عدالت با فرآیند اجرایی طرح مذکور کمرنگ شده است؛ حال آن که چارچوب حقوقی این تعاونی‌ها کماکان پا برجا می‌باشد.

پیشنهاد: تا زمان تعیین تکلیف لایحه ساماندهی سهام عدالت که طی نامه شماره ۵۱۱۰۰/۱۳۰۶۶۷ مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۱۸ مقام محترم ریاست جمهوری تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است، هیأت محترم وزیران مجوز و حکمی به شرح زیر را صادر نماید:

«مبلغی از منابع سود شرکت‌های سرمایه‌پذیر طرح توزیع سهام عدالت بابت سال مالی ۱۳۹۴ و قبل از آن که به حساب خزانه واریز شده و می‌شود به عنوان هزینه‌های ساماندهی طرح مزبور در اختیار سازمان خصوصی‌سازی قرار می‌گیرد تا از محل منابع مذکور خدمات انجام شده کارکنان شرکت‌های تعاونی شهرستانی سهام عدالت جبران شود. جبران خدمات مذکور به منزله تسویه حساب کامل دولت با کارکنان شرکتهای تعاونی شهرستانی سهام عدالت بابت امور ارجاعی به این تعاونی‌ها محسوب شده و با توجه به توقف ارجاع خدمات از سوی دولت به تعاونی‌های موصوف، ادامه اجرای طرح در چارچوب سامانه‌های الکترونیکی خدمات رسانی صورت خواهد پذیرفت.»